Poštnina pavšalirana.

Št. 21. V Ljubljani, dne 26. maja 1921. Leto III.

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
celoletno . . . . . K 50·—
poluletno . . . . . „ 25·—
Posamezna številka . . . . . „ 1·—

Kmet, pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnavaj si sam!

Inserati:
1 mm inseratnega stolpiča stane za:
male oglase . . . . . K 1·—
uradne razglase . . . . . „ 1·50
reklame . . . . . „ 2·—

Uredništvo in upravništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Triumfalni dnevi kmetiške misli v Pragi.

Veliko in sijajno zmago je doživela o Binkoštih kmetiška misel v Pragi. Stotisoči so se jej poklonili ta dan in stotisoči so obstrmeli, ko so videli njeno silo. Niti Praga, ki je vajena videti vsako leto največje slavnosti, ni še nikdar doživela tako sijajne manifestacije, kakršen je bil ravno binkošten zmagoslavni pohod češkoslovaških in slovanskih kmetovalcev. Ne samo, da je binkoštna zmaga naših čeških bratov prekosila po svojem številu vse dosedanje sprevode, se je praška manifestacija odlikovala tudi po tem, da so se je udeležili samo ljudje dela, oni, ki so steber države in ki se tega tudi zavedajo. Zato je bil binkoštni pohod češkoslovanskih kmetovalcev jasna in odločna zahteva, da gre vlada tistemu, ki vzdržuje vse življenje in ki je podlaga vse sreče. Z nepremagljivo silo je bilo to izrečeno in ni bilo Pražana, ki ne bi tega uvideval.

Zmaga naših bratov je bila popolna. Pet strank je imelo isti dan plenarno zborovanje v Pragi, toda Pražani so opazili le eno zborovanje, ker v mogočnosti nastopa kmetovalcev je izginilo vse drugo. Čeprav so isti dan zborovale stranke, ki si laste pravico absolutne vlade v narodu, kakor komunisti, ki so razglašali, da imajo 350.000 organiziranih delavcev za seboj, je bil vendar viden samo nastop kmetovalcev. Narodni socialisti, nedavno še tako mogočna stranka, klerikalci in Modračkova skupina so dalje nastopali ob binkoštnih dneh, pa tudi vsi njih tisoči so dosegli le to, da so utonili v stotisočih kmetov iz vse Češkoslovaške. Tako je bil triumf čeških kmetovalcev popolen in neomajen in Praga ga je morala priznati in se prikloniti pred njim.

Češki svet pa se je priklonil tudi pred zmago kmetiške misli same. Vse mogoče stranke so zborovale ta dan, toda vse njih besede, vsi njih hrupni in medenosladki programi so postali neučinkoviti spričo priproste, toda bisernojasne kmetiške misli. Iz zemlje, te velike matere človeštva, izhaja vse in njeno zdravje, njena svežost in njena elementarna sila so temelji kmetiške misli. Zato je njena moč neodoljiva, zato triumfira vselej, kadar le nastopi. Še prav poseben triumf pa ji je zagotovljen tedaj, kadar jo izpovedujejo stotisoči, dà, milijoni naprednega in zavednega češkega ljudstva. Ker se je zgodilo to o Binkoštih v Pragi, zato je bil tudi triumf kmetiške misli popolen.

Vsi češki rodoljubi so iz dna duše pozdravljali to triumfalno zmago, čeprav jih je stanovski poklic morebiti že davno ločil od kmetovalca. Toda videli so, da je obstoj državi zagotovljen in da je drago kupljena svoboda češkoslovaškega naroda trdna, ker jo branijo nepregledni polki čeških kmetovalcev, katerih žilave roke in katerih pogumna srca so trden zid proti vsem napadom sovražnikov.

Ne more biti kmetovalec kaj drugega kakor rodoljub. Od njegovega znoja rodi zemlja in od njegove ljubezni do zemlje živi narod — država. Zato bo kmetovalec večno branil zemljo, zato bo stalno najboljši, najzaneslivejši, najpožrtvovalnejši bojevnik za domovino, za njeno zemljo. In češki kmetovalci so izpovedali to glasno in s takim poudarkom, da je moral vsakdo uvideti, da ni državnotvorne stranke v deželi, ki bi se mogla primerjati s kmetiško. Zategadelj so tudi bili praški binkoštni dnevi praznik rodoljubov, triumf države in njene misli, in zategadelj narodni praznik prve vrste.

Če pa je kmetovalec odločno za državo, potem iz tega še ne sledi, da podpira vsak sistem, vsako krivico v državi. Kmetovalec je pošteno za državo, toda le za pošteno državo. Hoče dobro in trdno upravo ter brezobzirno zruši vsako upravo, ki je slaba, koruptna, podkupljiva ali izkvarjena. Zaradi tega je tudi kmetovalec najbolj državnotvoren, ker ne krepi le državne misli, ampak skrbi tudi za njeno zdravje, za poštenost uprave. In v tem tiči nov pomen praške zmage.

Ni ga stanu, ki bi toliko trpel zaradi nasilja posvetne in duhovne gospode, kakor trpi ravno kmetiški stan. Dasi odvisi vse od njegovega dela, vendar hoče vse, da bodi kmet samo suženj, le delen užitkar svoje zemlje. Stoletja se je kmet zaman boril, da bi se oprostil suženjstva. Zadnji čas se mu je to vendarle posrečilo in o Binkoštih je praznoval triumf svoje zmage.

In praznoval ga je v znamenju pravice in boja proti krivici. Krivica je bila kmetovalčevo trpljenje in pravica je njegova zmaga. Pa kakor kmet noče, da trpi krivico sam, tako tudi noče, da bi jo trpeli drugi. Socialno pravičnost zahtevamo, socialno pravičnost za vsak stan in za slehernega poedinca bomo izvojevali, tako so zahtevali češkoslovaški kmetje v Pragi. Zato je bila njih zmaga tudi zmaga pravice in socialne pravičnosti.

Na delu sloni ta pravičnost. Zdrav človek še nima pravice do življenja že zaradi tega, ker je človek, temveč šele tedaj, kadar dela. »Kdor ne dela, naj ne je!« je geslo socialne pravičnosti. Proč s troti, pa naj so v gosposki, delavski ali celo kmetiški obleki. Delo je sila, kateri se mora ukloniti vsakdo, ker delo je vir vsega blagostanja. Zato vse pravice tistemu, ki dela, ker storil je svoje dolžnosti, zato pa naj izgubi tudi vse pravice tisti, ki ne dela, ki ni zadostil svojim dolžnostim. Prvo je dolžnost in drugo šele pravica, prav posebno še v razritih povojnih razmerah. Kmetovalci edini so imeli pogum, to javno in odločno povedati. In doživeli so popolno zmago. Ker so proti vsem demagogom, hujskačem in zapeljivcem ljudstva izrekli to geslo, zato je njih triumf tudi triumf dela, zidajočega in blagostanje ustvarjajočega dela.

Praznik čeških bratov je bil končno tudi slovanski praznik, kajti ne samo, da so se kmetiške manifestacije udeležili Srbi, Hrvati in Slovenci, ampak na njej so bili številno zastopani tudi Bolgari, podkarpatski Rusi, Lužičani, Slovaki in drugi. Že z ozirom na udeležbo manifestacije je bil torej ta dan v resnici slovanski praznik. Bil pa je tudi v drugem oziru. Vse trpljenje Slovanov je trpljenje slovanskega kmeta. Če še do danes ni urcsničena misel slovanstva in če še do danes nismo prišli do skupne slovanske fronte, je temu vzrok le to, da vladajo slovanske narode še dandanes tujci, in da še ni povsod izvojevana zmaga kmetiške osamosvojitve. Kadar bo prišel v vseh slovanskih državah kmet do svoje veljave, takrat bo vzel on v roke državne vajeti in tedaj bo tudi končan medsebojni spor slovanskih narodov, ker le na podstavi zemlje in na podstavi skupnih interesov bo dosežena rešitev. Ne more biti Rusija v resnici slovanska, dokler je v njej sam kmetovalec suženj. Toda kmetiška Rusija bo naša rešiteljica, bo velika ujedinjiteljica Slovanov, bo naša zmaga. V Pragi smo doživeli prvo njeno etapo, naša stranka pomeni njeno drugo. Ni slučaj, da je v Pragi izvojevana prva, ker Čehi so najkulturnejši ljudje med Slovani. Ni pa tudi slučaj, da je druga etapa med nami, ker takoj za Čehi smo mi.

Že se vidijo na obzorju predhodniki velike zmage ruskih kmetovalcev in v slavnih praških dneh smo videli to osobito. Zategadelj pozdravljamo svetle binkoštne praznike, saj so nam oznanjali največjo zmago slovanstva, ujedinjenje vseh kmetovalcev Slavije.

Vse to je veliki pomen praških dni in v ponos si štejemo, da smo se jih mi slovenski kmetje udeležili v največjem številu. Še v večje zadoščenje nam pa je, da smo se udeležili praznika kot soboritelji kmetiške ideje, kot možje, ki so s svojim delom bistveno pripomogli k končnemu triumfu kmetiške misli, naše Stare pravde.

Utrjeni v volji dela za kmetiško osamosvojitev, ojačeni v skušnjah in okrepčani po zmagi bratov, se vračamo na dom, v boj. Bolj kot kdaj je sedaj jasen naš cilj in bolj kot kdaj je trdna naša volja. Z bojem ne bomo prenehali prej, preden nismo zmagali popolnoma in dokler nismo dosegli tega, da se imenuje naš zakonik »Stara pravda«.

Prošli binkoštni dnevi so nam jasno dali to zavest. Zaradi tega vse naše priznanje in vsa naša hvala bratom Čehom, ki so izvojevali binkoštni triumf! Obenem naj sprejmo tudi naše zagotovilo, da jim bomo dobri podporniki, zvesti sobojevniki in pogumni tovariši. In naše bodoče delo bodi naša najboljša zahvala!

Živeli bratje zmagovalci! Mi gremo v boj, da se ovenčamo z vencem zmage, da bomo Vaši tovariši v zmagi, kakor smo bili tovariši v trpljenju.

Češki kmetovalec, bodi pozdravljen! Pozdravljen bodi Tvoj triumf, pozdravljena zmaga naše skupne misli!

Slava našim Primorcem!

V najtežjih prilikah, ko jih je obdajalo vsenaokrog nasilje, so bili pozvani naši vrli Primorci, da se udeleže volitev za rimski parlament. Jasno in določno jim je zapovedovalo na-

Jugoslovanskemu kmetu.

(Napisal cand. ing. agr. Ciril Jeglič.)

I.

Skrb države za napredek kmetijstva se zreali v takozvani agrarni politiki. In ena glavnih točk v programu agrarne politike je dviganje prosvete in strokovne kmetijske izobrazbe. Znanost mora med ljudstvo, da ga oživlja, njena odkritja in pridobitve treba širiti med tiste sloje naroda, ki bodo s praktično uporabo znanstvenih načel povzdignili narodno gospodarstvo. Zato tako često zafrkuješ ozkosrčnega »znanstvenika«, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da najmanjše fige. Pri nas je postalo predvsem širjenje gospodarske znanosti vprašanje, ki ga moramo čim prej rešiti. V ta namen se snujejo nove gospodarske šole, izdajajo poučne kmetijske knjige itd. Ne samo, da imamo še premalo dobrih strokovnih knjig, manjkajo nam tudi še zanesljive statistike, predvsem celotni gospodarski pregled o naši državi. Delo na tem področju se je takorekoč šele pričelo ter zahteva dobre organizacije. O vsem tem za danes ne kanim podrobnejše govoriti. Rad bi pa naglasil eno misel, ki mora čim prej pronikniti in oživiti dušo slednjega jugoslovanskega kmeta: da **se organiziramo v ljubezni do rodne grude**, da poglobimo svoje delo na korist kmetskemu stanu in tako vsemu narodu.

Dragi kmet! Ti gotovo ljubiš svojo rodno vas, svoj dom, tisto polje, gorice in njive, ki so napojene z znojem tvojega rodu. Povsod lepo, doma najlepše. Vsaj »milo« se ti je storilo, če si n. pr. prišel po dolgih letih ujetništva domov, nazaj v domači kraj. Pa se še enkrat ozri na ujedinjeno domovino, ki se širi od Triglava do Vardarja, poglej narod, ki je iste krvi, a se bratje in sestre še niso dovoljno spoznali med seboj! Če si še mlad, ni mogoče, da ne bi zaplalo srce ob tem pogledu; stisneš pest in srce govori: »Bog te blagoslovi, domovina!« Ta naša domovina, ki vse premore, ki rodi banatsko pšenico, olje in žlahtno trto, riž in bombaž, ona, ki je tako bogata, da nam bo dala vsem vsega, čaka na nas, na slednjega poedinca, da izpolni svojo dolžnost.

Podnebje in tlo jugoslovansko ne stavljata naši produkciji nobenih zaprek, marveč še pospešujeta možnost za povzdigo proizvodnje gospodarskih in kulturnih prilik našega kmeta. Da še mnogo tega ni v redu v naši državi, tega žal ne more nihče zanikati in vsak potepuh že zabavlja na to. Ali z zabavljanjem ne pridemo nikamor.

Angleški ministrski predsednik je nedavno poudaril značilne besede, namenjene narodnemu in svetovnemu gospodarstvu: **«Rešitev narodov leži v delu in štednji».** Le tako bomo izboljšali nezdrave razmere, ki zdaj more človeštvo. Povojna duševna bolezen: nezadovoljstvo, zabavljanje in prevratne kaprice se niso razlezle od baš jugoslovanskega bacila (nositelj bolezni), ampak ta kuga se je razširila po vsem svetu in je naravna posledica vojske, ki je postala opasna v socialistični Rusiji, kjer sta Lenjin in Trocki vse socializirala (podržavila) in uničila osebno lastnino in kjer zdaj zopet uvajata ono, kar sta bila proklela, da izlečita nezadovoljstvo in rane, zasekane po boljševizmu. **Vsi narodi so od vojske bolni** in povsod treba z isto voljo in energijo lečiti. Država, ki se bo tega v svoji večini najprej zavedla in ki bo za dosego tega cilja najjačje usmerila napor svojih sil, bo najprej ozdravela in se utrdila v tekmovalni borbi svetovnega življenja. Treba je, da vsi poprimemo za delo: narodni odgojitelji, duševni in telesni zdravniki, učitelji tehnike, producenti in vsi delavski sloji. V delu je naš spas! Čudimo se in zafrkavamo Nemce, ki povsod uspo s svojo žilavostjo in disciplino. Pa nas bo sram našega »purgarskega« zafrkavanja, ko spoznamo svojo krivdo!

Jugoslovanski kmet! Zate je napočil čas preporoda. Potrebno je, da iz tvojih vrst zaveje nov duh, duh novega, krepkega, zavestnega in silnega rodu. Ne čakaj, da se spomnijo gospodje pri zelenih mizah, ki brzo mislijo, a počasi delajo, marveč ti sam si svoje sreče kovač! Vstani ti, ki si up našega naroda! Ne po meščanskem prebivalstvu, ne po industrijskem delavstvu, nego po kmetskem življu dobiva narod svoje pravo obilježje, svoj posebni obraz. Posebno vi, mladi kmetski fantje, ki boste enkrat samostojni gospodarji, osokolite se, dvignite glavo, stremite za napredkom!

Pa kako naj pričnemo slovenski kmetje? Oklenimo se »Kmetovalca« in »Kmetijske družbe«! »Kmetovalec« šteje 33.000 naročnikov. Ali vprašam vas: ali ga vsi naročniki tudi preberete? »Kmetijska družba« nima namena, da bi ji »Kmetovalec« prinašal trgovski profit, marveč ta list naj bo verno glasilo potreb slovenskega kmeta, njegov prijatelj, svetovalec! **«Kmetovalec» naj predstavlja enotno stremljenje slovenskega kmeta,** on naj jači, bodri in oživlja napredni duh kmetskega stanu. Naš cilj bodi, da ta napredni duh prevzame dušo slednjega jugoslovanskega kmeta! **Ako ne gre večina duševno in v delu z nami, potem ne moremo naprej,** potem ne bomo zmagali žrtev, s katerimi naj dosežemo blagostanje kmetskega naroda. Kdor še ni prepričan, da brez žrtev ni uspeha, ta še ni našega duha. V letošnjem 38. letniku »Kmetovalca« je javilo uredništvo, kako skrajnji čas je že, da razširimo ta svoj strokovni list ter da omogočimo izdajanje novih prilog, novih brošur itd. Nujno je, da spoznamo in zboljšamo gospodarske prilike slovenskega ozemlja, pa da se seznanimo tudi z brati onkraj Sotle vse do Banata in Macedonije. **Čas je, da organizirani napredni duh jugoslovanskega kmetskega stanu povzdigne svoj glas:**

»Naprej, vsi na delo, vsak do svojih pravic, proč z nepoštenjaki! Zvišajmo produkcijo, štedimo, da se rešimo siromaštva, da obogati naše narodno gospodarstvo!«

Kadar se razlegne ta glas, takrat ne bo nikogar več, ki bi ga ne poslušal, rad ali nerad. In izginili bodo brezdomovinci in ne bo več toliko beteznih beračev in ne bo več tako žalostna tista pesem:

— tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji
so nam izginili — več ne doseže jih
naše oko...

Ne strančarimo, nego zedinimo se, iztirajmo demagoge, odprimo srce narodnemu zanosu! In Jugoslavija bo dobila v družbi narodov obraz zdravja — veseli obraz rdečega kmetskega zdravja in zadovoljstva.

Kmetje vse Jugoslavije, brez razlike vere, plemena in narodnosti, združimo se!

silje, naj volijo tako, da izrečejo svoje zaupanje Italiji, njih novi mačehi, še jasnejše in odločnejše pa so dejali naši ljudje, da velja njih ljubezen edinole Jugoslaviji. Slava in vse priznanje jim za to!

Že od nekdaj slove Primorci, da so naš najzavednejši živelj, pri zadnjih volitvah pa so to dokazali vnovič in nad vse sijajno.

Ni na svetu prevare, sleparije in nasilstva, ki jih ne bi uporabili Italijani, samo da bi zmagali pri volitvah. Toda ves peklenski register hudobij je bil brezmočen proti domovinski ljubezni Primorcev.

Iz volilnih imenikov so izpustili na tisoče naših ljudi, nepravilno pa vpisali na tisoče Italijanov. Toda vse eno so ostali še tisoči naših volilcev in le-ti so rešili čast resnice.

Ker torej sleparija z volilnimi imeniki ni zadostovala, zato so Italijani pričeli z nasiljem. Zastražili so vsa pota k voliščem in **preiskali vsakega volilca, če ima jugoslovansko glasovnico.** Gorje tistemu, pri katerem so jo našli, kajti bil je **izbit, dostikrat do mrtvega, in glasovnica je bila uničena.**

Pa pretrdna je bila volja našega naroda, vsled česar tudi to nasilje ni uspelo. Tedaj so zagrozili Italijani, da **bodo požgali vse tiste vasi, katere bodo izkazale jugoslovansko večino, in uničili v njih vsa polja in vse vinograde.** Tudi ta grožnja ni oplašila naših ljudi, dasi so imeli že težke izkušnje, da so fašisti v stanu svojo grožnjo uresničiti.

Ko so spoznali Italijani, da ne pomagajo nobene grožnje, so pričeli s sleparijami in z nasilstvi na volišču samem. Kjer je bila jugoslovanska večina gotova, tam so tako **zavlačevali volitve,** da je ob šestih, ko so se imele volitve zaključiti, **volila šele črka F.** Italijani nasprotno so volili vsi in v Trstu se je hvalil neki fašist, da **je volil šestnajstkrat.** Če pa je bil naš trpinčeni narod vseeno tako odločen, da je znal premagati vse ovire, tedaj pa so dostikrat fašisti razbili volilne skrinjice in Italija je bila rešena.

Izmed vseh Primorcev so trpeli najhuje Istrani. Najbolj obdani od Italijanov in oropani že davno vse inteligence, so morali preprosti kmetje vzdržati sami ves naval Italijanov. Kakor junaki so ga vzdržali in postali so zato mučeniki. Iz jeze nad svojim porazom so Italijani **zažgali že nešteto vasi v Istri, pobili mnoge duhovnike in kmete,** po vrsti uklepali ljudi v železje in jih odpeljavali v ječe, kjer so jih dostikrat pretepali do mrtvega, izlivali kmetom vino, edino bogastvo trpečih Istranov, zažigali jim živino in poljske pridelke ter divjali, kakor da bi jih vodil sam satan.

Vnebovpijoče je trpljenje naših Istranov, skoraj pol Istre se mora skrivati po gozdih in iskati zavetje pri nas!

Kmetje, Slovenci! Če bi potrkal kateri teh nesrečnežev na Vaša vrata, tedaj ne pozabite, da ste Bogu, svojemu narodu in sebi dolžni, ga sprejeti z vsem gostoljubjem, kakor svojega rodnega brata v nesreči.

Večna sramota tistemu, ki bi odrekel podporo bratu v nesreči, večno pogubljenje pa njegovi duši, če bi zatajil svojo krščansko dolžnost!

Naši Primorci in osobito Istrani so storili svojo dolžnost v polni meri. Kljub vsemu nasilju pošljejo v Rim pet poslancev in dokažejo tako vsemu svetu, da je Primorje naše, ter da je bil storjen zločin, ker nam je bila ugrabljena ta naša zemlja.

Večna slava zato Primorcem in naša pomoč jim ne sme izostati!

Prvo glasovanje za ustavo.

V Beogradu,
dne 13. maja 1921.

Sinoči je po dolgem obotavljanju in brezplodni, mestoma silno dolgočasni mlatvi slame prišlo do prvega glasovanja za ustavo. To glasovanje je pokazalo različna nagnjenja takozvane opozicije, ki izzvene v eno samo pesem: **kaj je opozicionalcem do države, če niso oni njeni gospodarji.** Klerikalci, komunisti in socialisti so to odločno pokazali. Pridružil pa se jim je tudi na sramežljiv in slučajen način narodni socialist Brandner. Na slučajen in sramežljiv način zategadelj, ker je pri prvem čitanju imen zginil iz zbornice, pri drugem pa tega ni mogel več storiti, ker je prišel prehitro na vrsto. V prav veliki zadregi je izjecljal svoj »proti«. Pohvalil pa ga je za to komunist Fabjančič. Vse to so seveda le drobčkani madeži, ki bodo ostali trajno v perilu prizadetih strank, izid glasovanja pa je bil v celoti tako sijajen, da je ubogé opozicionalce, ki imajo svoje centre v Moskvi in še po drugih mestih Evrope, kar poparil. Izmed pri seji navzočnih poslancev jih je glasovalo za ustavni predlog vlade 227, proti predlogu pa samo 93.

Dr. Korošec, dr. Trumbić, komunisti so klavrno gledali zlasti takrat, ko so tudi vsi poslanci »Zemljoradničkega kluba«, kolikor jih je bilo navzočnih, glasovali za ustavni načrt, ki ga je predložila vlada g. Pašića. Izjemo je napravil samo profesor Lovrićević iz Dalmacije, ki je zbežal iz zbornice, pri drugem čitanju imen pa se potuhnil za klerikalne klopi in ni hotel slišati svojega imena. Seveda je bil tudi za zadržanje »Zemljoradničkega kluba« pri glasovanju za ustavni načrt merodajen tisti preudarni razum poštenega srbskega kmeta, kateri nam jamči, da bo jugoslovanska država kmalu kmalu ozdravela ter korakala potem na čelu kmetskih držav evropskih.

Ker so za to glasovanje silno važni dogodki, ki so se odigravali pred glasovanjem v klubski seji zemljoradnikov, zato je dobro, da jih posebe pribijemo. Kakor znano, je Avramović svoječasno izjavil, da bodo zemljoradniki glasovali za ustavo; znano je dalje tudi, da ga glede te izjave klub ni pooblastil. Srbski tovariši so videli v tej uzurpaciji običajno teroristično samovoljo svojega paše, a so molčali. Drugi so videli v tej izjavi samo navaden »trik« g. Avramovića, ki naj bi uspaval večinske stranke ter jih tako postavil svoječasno v neprijeten položaj. Verjelo se pa temu gospodu ni dosti. In res se je na klubovi seji pred glasovanjem skušalo doseči, da bi zemljoradniki glasovali proti ustavnemu načrtu. Tu pa je izbruhnil vihar v dušah poštenega srbijanskega kmeta, ki ne dovoli, da bi se vedno razžaljena in nikdar razumevana mestna gospoda igrala z njegovo državo, katero je zgradil s stotisoči mladih življenj srbijanski kmet, katero je ustvaril baš ta kmet z najdragocenejšo krvjo, in sicer zato, da bi zadovoljno, mirno in po svoji volji živel na njej ter bil **na svoji zemlji svoj gospod.** Dvignil se je orjaški Jeremija Jeremić ter loputnil s težkimi pestmi po mizi: »Gospodje, z državo se ne boste igrali! Šel bom in glasoval ‚za‘. Če Vam to ne ugaja, me izključite in jaz si bom poiskal boljše mesto!« Pridružili so se mu takoj Borisav Štavljanin, kmet iz okolice Čačaka, ter neizprosni Divljan in odločni Janjić iz Bosne. S tem je bilo glasovanje odločeno. Ne da bi čakali na klubov sklep, je odkorakala ta četvorica v zbornico h glasovanju. Dolgo ni bilo nikogar za njimi in vse je že mislilo, da gospoda izostane. V zadnjem hipu pa so se zbali sodbe svojih volilcev in sramežljivo so začeli capljati na svoja mesta. Profesor Moskovljević se dolgo ni mogel pomiriti in še takrat, ko se je glasovanje že pričelo, sta se z Jeremićem vedno o nečem prepirala. Izmed zemljoradnikov je bil prvi na vrsti Borisav Štavljanin. Ko je s krepkim glasom zakričal svoj »za«, se navdušenje zbornice kar ni moglo poleči. Klavrno so gledali naši klerikalci in smililo se jim je črnilo, ki so ga zastonj razlivali za g. Avramovića, katerega skupina je sedaj tako jasno pokazala, da nima in noče imeti nič skupnega z našimi klerikalci in njih separatističnimi težnjami. Tudi komunisti so žalostno gledali. Veliko navdušenje je nastalo, ko je izrekel širokopleči Divljan svoj »za« v imenu dveh milijonov bosanskih kmetov. Pripetili pa so se še tudi drugi razveseljivi prizori, tako n. pr. ko je »zemljoradnik« Jovanović glasoval »za« ali ko je g. Moskovljević, katerega so ob tej priliki posebno prisrčno smešili komunisti, njegovi najbližji prijatelji in po izjavi S. Markovića do pred kratkim najožji njegovi pristaši.

Glasovanje je pokazalo, da je večina naroda za red in mir, za čvrsto in močno državo, ter da je pripravljena ta večina, da se osvobodi tudi vseh sovražnikov, notranjih in zunanjih.

Spomenica ministrskemu predsedstvu v Beogradu glede kolonizacije Macedonije.

(Sestavil **Ivan Mrmolja,**
narodni poslanec iz Slovenije.)

Vse žitje in bitje živega stvarstva naše zemeljske oble preživljajo in vzdržujejo plodovi zemlje in njenih rudninskih zakladov. Za pridobivanje vseh potrebnih dobrin je potrebna spretna človeška roka.

Za pravilno ukoriščanje zemlje, ki naj dviga blagostanje njenih prebivalcev, je potrebna pravilna ureditev s strani države.

Naša država se šele poraja. Dolžnost nas vseh, ki jo resnično ljubimo, je, delati odločno in vztrajno z vsemi silami, da postane čim prej trdna in mogočna v čast in ponos svojih državljanov ter v spoštovanje ali pa strah njenih sosedov.

Zavedajoč se svoje dolžnosti kot državni poslanec, sem prepotoval to našo še deviško zemljo Macedonijo, da bi proučil razmere glede kolonizacije.

Meseca oktobra leta 1920. je bila izdana ministrska naredba glede naseljevanja v novih južnih krajih države. Naredba sama na sebi je tu in tam pomanjkljiva. Način naseljevanja, kakršen je običajen sedaj, pa je škodljiv za državo in naseljenika. Vobče rečeno je tudi naseljevanje nemogoče. Naredba govori, da dobi naseljenik zemljo brezplačno ter še tri leta davka prosto. Državno pomoč pa more dobiti v obliki posojila le pótem zadruge, zvane: «Agrarne zajednice». Zadrugo pa morejo ustanoviti šele naseljeniki na licu mesta. Naravno je torej, da se morejo na ta način naseliti le ljudje, ki imajo lastna sredstva za naselitev in ustanovitev gospodarstva. Takih ljudi pa bo med priglašenci bore malo.

Pošiljati ljudi v te nove kraje brez sredstev in na golo zemljo, kjer naj si sami pomagajo, kakor vedo in znajo, je velika pogreška.

Obiskal sem kraje, kamor se je poslalo tako ljudi. Ponekod so ostali tisti, ki so imeli sami sredstva za živež in za popravo zapuščenih turških sel, drugi so se pa zopet vrnili. Oni, ki so ostali, so nevoljni in zabavljajo čez državno upravo. Namesto da bi budili patriotizem med domačim komunističnim narodom, se jim v nevolji še pridružujejo.

Po mojem mnenju bi bilo torej umestno, naseljevanje ukiniti dotlej, dokler se le-to kako drugače ne uredi.

Glede pravilne ureditve naseljevanja ali kolonizacije novih nekultiviranih krajev predlagam:

Ureditev bodi mišljena tako-le:

Kolonizacija bodi:

1.) čim dobičkanosnejša za celokupni interes države;

2.) urejena tako, da bo zadovoljevala naseljenike in jim dala takoj možnost intenzivnega ukoriščanja zemlje.

Vsi vemo in trdimo, da je Jugoslavija zemljedelska država ter da je treba posvečati zemljedelstvu največjo pažnjo. To je dobro in prav.

Vsekakor pa ne smemo pozabiti na vse druge ureditve (razen poljedelstva samega), ki so potrebne v moderni in napredni državi.

To so moderna podjetja za ukoriščanje zemeljskih zakladov, istotako za podelovanje sirovih zemeljskih plodov, ki so produkt zemljedelca.

Zategadelj si ne smemo misliti kolonizacije novih krajev tako lahko ter jo kar prepustiti naseljenikom samim, da si pomagajo po svoje, kakor morejo in hočejo.

Iniciativa in vodstvo celokupne kolonizacije morata biti od zgoraj — od državne uprave.

Zatorej vzemi državna uprava v roke kolonizacijo na tak-le način:

1.) V nove kraje naj se pošljejo strokovni inženjerji, da prouče zemljo in njene rude v svrho otvoritve rudnikov.

2.) Inženjerji naj prouče material in kraje, primerne za cementne tvornice, opekarne, apnenice itd.

3.) Pri delitvi zemlje naj se gleda na to, da se zemlja poleg rudnikov in tvornic povsem ne razdeli. Poleg takih podjetij naj se pusti dovolj zemlje za hiše z delavskimi stanovanji in za vrtove. Delavcu naj se nudi lastni dom, da vzljubi svojo državo. Delavec brez lastnega doma je res brezdomovinec ter nima interesa ljubiti svojo državo in se za njo brigati.

4.) Macedonija ima tudi svoje kraje za zdraviliška kopališča, kakor so topli vrelci ob Kačani in Štipu. Ob teh vrelcih se naj pusti dovolj zemlje za vrtove, parke in šetališča.

Glede delitve zemlje seljakom naj državna uprava:

1.) konstatira, s katerimi zemljišči, ki bi prišli pri delitvi v poštev, razpolaga;

2.) uredi seljačka posestva pod lastnim vodstvom v lastni režiji.

V lastni režiji naj se zgrade domovi, izvrše gozdni, sadni, trsni in murbini dudovi nasadi.

Delo naj se izvrši s pomočjo vojske, njenih konj, voz in ljudi; sestavijo naj se delavski in tehnični oddelki.

Ker je, kakor znano, Macedonija gola, brez gozdov v bližini, kjer bi stale naselbine, zato je treba poskrbeti takoj za gozdne nasade, posebno za nasade akacij (bagren), s katerimi se že v nekaj letih odpomore potrebi.

Kmetski domovi morajo biti takšni, da služijo lahko modernemu kmetijskemu gospodarstvu in prav tako vsestranskim življenskim razmeram.

O kmetu se ne sme misliti, da bodi zanj dovolj, če le živi in dela za druge, ker tudi kmet ima isto pravico do uživanja življenja kakor drugi stanovi. Dosedanje kmetovo življenje v Macedoniji ni primerno življenju človeka, kajti ondotni kmet živi in spi v iz blata zgrajeni krtini s kozo in oslom vred. Čudno torej ni, če bolj ceni prost, zdrav zrak v planinskih gozdovih, v hajduških tolpah.

Nastaja vprašanje, kako financirati to kolonizacijsko podjetje.

V Macedoniji že deluje «Amerikanska dobrotvorna družba», ki je gradila v Srbiji domove za srbsko povojno siročad. Ta družba gradi iz lastne iniciative dogovorno z organi ministrstva za agrarno reformo hiše naseljenikom v Macedoniji. Do sedaj ni znano, v koliki meri hoče v tem oziru še pomagati.

Svetujem torej:

Vlada se zavzemi z najboljšo voljo za pomoč v Ameriki, to je: vlada zaprosi v to svrho za potrebno posojilo. Z ozirom na čuvanje državne neodvisnosti ne sme država iskati pomoči pri zavezniških državah, katerih namen je, nas kolonizirati, da bi jim služili kakor afriške kolonije.

Amerika nima z nami tega namena in ne interesa.

Po mojem mnenju naj bi se gradili domovi za stanovanja v nižji Macedoniji, kjer ni gozdov, iz kamenja; gospodarska poslopja in hlevi pa iz blata in slame. Kamenja in peska je povsod dovolj, tako tudi kamenja za apno.

Spredaj omenjeni vojaški tehnični in delavski oddelki naj bi stalno obstojali tudi za nadaljnje kultiviranje Macedonije.

Za odpravo malarije je potrebna regulacija rek, posebno Vardarja, Strumice in Bregalnice. Komarci se goje v mlakah vode, ki jo te reke popuščajo ob straneh. Poleg vojaških delavskih in tehničnih oddelkov naj se pozove tudi po en član priglašenih družin, da pomaga pri delu na njemu določenem posestvu.

Naredbo glede naseljevanja je toliko izpremeniti, da bodo mogle dobiti zemljo tudi vdove z malo deco in ne samo porodice z odraslimi moškimi. Sosedje domačini naj takim družinam pri delu pomagajo, dokler deca ne doraste.

Da ne bo imela država izgube, ni treba dajati naseljenikom brezplačna posestva. Urejeno posestvo naj se ceni ter da naseljeniku na odplačilo pótem amortizacije.

Da se očisti pokrajina hajdukov in arnavtskih roparskih tolp, mora pokazati država več odločne volje. Te ljudi je treba sistematično loviti. Zajete naj se kaznuje s tem, da se jih uvrsti v delavske kompanije za več let. Kazen se naj popušča posamezniku v tisti meri, v kakršni kaže voljo do dela. Po prestani kazni naj se mu da kos zemlje, na katerem naj se kot koristen član družbe stalno naseli.

Posebno glede Albanije bo treba pokazati Italiji zobe. Naša država ne sme mirno gledati, da zalaga Italija stalno Arnavte z orožjem ter jih hujska proti Jugoslaviji. Zahtevati se mora mednarodni sklep glede razoroženja teh ljudi, ki se žive samo od ropa; tudi bo treba prisiliti te ljudi k plodnemu delu. Mi ne moremo vsled italijanskih intrig stalno vzdrževati celo vojsko ob albanskih mejah ter z delom svojih državljanov in naseljenikov vzdrževati albanske tolovaje.

Za izvršitev kolonizacije predlagam, da se izvoli parlamentarni odsek izmed poslancev za nadziranje celokupne tozadevne akcije.

V Beogradu, dne 10. maja 1921.

Resnica o občinskih volitvah.

Sijajen napredek SKS. Klerikalci padli od 90 na 49 odstotkov, mi pa napredovali od 22 na 33 odstotkov.

Iz nujne potrebe gospodarske in politične osamosvojitve slovenskega kmeta je nastala naša SKS. Njena potreba je bila tako globoka, da je mahoma, že pri prvem nastopu, zbrala pod svojim praporom silno armado samih zavednih kmetovalcev.

Niti dve leti stara, je volilo pri volitvah v konstituanto že 22 odstotkov vseh volilcev njene kandidate, pri pravkar končanih občinskih volitvah pa je narastlo to število že na 33.

Pod najtežjimi okoliščinami je bila izvojevana ta zmaga. Sledeč pravim kmetiškim interesom, so izstopili naši poslanci iz «Zemljoradničkega kluba», v interesu kmetiškega stanu doprinesli novo žrtev in vstopili v vlado. Z brezprimerno binavščino so se nato navalili klerikalci na nas in v **neprekosljivi brezvestnosti napadli nas za grehe, ki so jih storili oni.** Pa zaman so bili vsi njih napadi, zaman tudi vse njih laži, ker dokazali smo, da smo zdrava in čvrsta stranka, ki nosi v sebi življenje in zmago. Govorili so o nas, da smo enodnevnica, prorokovali so naš pogin, resnica pa je postavila na laž vse njih prorokbe in iz boja smo izšli zmagoviti.

Čeprav je bil boj neenak, čeprav so imeli klerikalci dva dnevnika, štiri tednike, celo armado inteligence, zanesljive trdnjave po župniščih in kaplanijah, čeprav so **njih blagajne nakopičene z milijoni in čeprav nam vsega tega manjka,** smo vendar vzdržali vse navale in celo znatno in silno napredovali.

Laž so klerikalne vesti, katere poročajo, da so dobili pri občinskih volitvah klerikalci 63 odstotkov vseh odbornikov. Na podstavi dosedanjih rezultatov, ki se ne bodo več dosti izpremenili, moremo reči, **da niso dobili klerikalci niti polovico odbornikov.** Te naše številke so bolj zanesljive kakor uradne in stokrat bolj zanesljive kakor klerikalne.

Za vzgled klerikalnih laži naj navedemo le nekaj primerov. V Ribnem, Kamni gorici in Iški vasi, v katerih občinah je bila po klerikalnih poročilih zanesljiva in velika večina klerikalcev, so bili izvoljeni za župane samo zavedni pristaši naše stranke.

Klerikalci so dalje potvarjali resnico s tem, da so povsod, kjer so bile na podstavi kompromisa, toda pod imenom SLS., izvoljene kompromisne liste, šteli vse odbornike za svoje, dasi je dostikrat v takih krajih naša večina trdna.

Največ so pomagali klerikalcem komunisti in socialisti, ki so volili klerikalne odbornike.

Socialistične stranke so izgubile dve tretjini svojih pristašev. Ljudstvo je spoznalo deloma prazne obljube socialistov, deloma pa so nastopali klerikalci tako hujskajoče proti državi, da so jih nerazsodni volilci zamenili s komunisti. Odtod izvira tudi relativen napredek klerikalcev, ki pa je nestanoviten, ker izhaja prav od ljudi, ki begajo iz ene stranke v drugo stranko.

Iz vseh teh dejstev pa izhaja neizpodbitna resnica, **da klerikalci propadajo, in sicer na vsej črti.** Naravnost usodepolno je za klerikalce, da **so šele v pričetku propadanja in da** prihodnjič ne zbero niti toliko glasov več, kolikor so jih mogli pri občinskih volitvah.

Edina stranka, ki stalno in gotovo raste, je naša in ni več daleč čas, ko bo izšla iz volilnega boja kot najmočnejša. Čast in slava volilcem, ki so priborili dosedanje uspehe! Še večja slava pa onim, ki delajo na to, da zmaga prihodnjič Stara pravda celotno. V boj za njo!

Zbirajte za naš tiskovni sklad!

Klerikalna lumparija.

Pri občinski volitvi v Voseku pri Sv. Marjeti ob Pesnici so zmagali klerikalci. Svojo slavnostno zmago nad prešmentanimi «Samostojneži» so klerikalni petelinčki naznanili svojemu dušnemu pastirju, g. župniku Frangešu, s streljanjem iz možnarjev. To glorijo pa so si pridobili z nastopno lumparijo:

V hiši bivšega g. župana Ivana Čepa se je vršila volitev občinskih odbornikov. Seveda je imel pri volitvi glavno besedo g. Čep. Za inštruktorja je postavil posestnika Januša, sam pa je skrbel, da je šlo vse v takšnem redu, kakršnega so pač vajeni le ljudje okrog klerikalne nezmotljivosti in poštenosti.

Že v jutro, ko se je imel pregledati volilni material, je obdržal g. Čep ključa obeh skrinjic, zatrjujoč: «Saj je to vseeno!» Glasovati je pustil tudi osebi, ki ni bila v volilnem imeniku. Ko pa je uvidel svojo pregreho, je zahteval, naj se odpre skrinjica, določena za SKS., ter se vzame iz nje ena kroglica. Med tem pa je vstopil županov sin in odsvetoval to protizakonitost.

Opoldne je rekel g. Čep: «Gospodje! sedaj bomo pa malo poobedovali.» Kljub prigovarjanju vse volilne komisije, da se mora volilna soba zakleniti, je vztrajal g. Čep pri svoji klerikalni brezmadežnosti, češ: «Saj ne bo nihče ničesar ukradel!» Gospod župan so nato poskrbeli za rujno pijačo in kosilo. Med tem časom so se pa čudežno zaprla vrata in vsegamogočni gospod je dopustil, da so kroglice samostojnih oživele, začele rojiti in se preseljevati v skrinjico zveličanih.

Po zaključenem skrutiniju pa so očka Čep nabasali šest možnarjev ter streljali iz njih na čast neskončno pravičnemu, ki je dal, da so zopet enkrat zmagali «verni» nad brezvernimi in liberalnimi «Samostojneži», kateri pa bodo že poskrbeli, da bo napravilo naše okrajno glavarstvo drug čudež v podobi nove volitve. Kaj ne, gospod župnik in kompanija?

Volilci.

Pokrajinske vesti.

(O sijajno uspelem praškem izletu) kmetovalcev vse Jugoslavije bomo poročali prihodnjič obširneje. Na kratko omenjamo že sedaj, da se je izlet posrečil v vsakem oziru in da bo tovarišu Puclju, ki ga je omogočil, vedno v čast. Izleta se je udeležilo 378 kmetovalcev iz vse države. Izletniki so obiskali Prago, sijajno gospodarsko razstavo, Hrudim, Melnik, Huhle, Brno, Moravo i. dr. Od poslancev so bili navzočni tovariši Gaković, Miloradović, Mrmolja in Vošnjak. Izleta sta se udeležila tudi načelnik SKS., tovariš Pipan, in tajnik SKS., Bukovec. Poleg njih pa seveda še mnogo strokovnjakov. Za uspeh izleta si je stekel velike zasluge vinarski nadzornik Skalicky. Ne na koncu pa je treba omeniti tudi našega poslanika, g. ministra I. Hribarja, ki je priredil vsem presenetljivo lep sprejem in ki je sploh skrbel za udobnost izletnikov. Največja hvala mu! Iskreno hvalo pa tudi bratom Čehom, češkoslovaški vladi ter vodstvu češke kmetijske stranke, ker vsi so se v resnici izkazali kot pravi bratje. Sicer pa o vsem prihodnjič več!

(Pri izpopolnitvi pokrajinske vlade) se prikazuje zelo čudno cincanje. Prav radovedni smo, kdo tako zelo potrebuje to cincanje. Da bomo mi v to cincanje posvetili s prav ostro lučjo, o tem pa so nepotrebni cincarji lahko prepričani.

(Gospod dr. Korošec) se je v predzadnjem «Slovenskem gospodarju» zaletel v mene in me — ozmerjal. K temu naj pripomnim samo to-le: Da zna človek zmerjati kot navadna pijana cestna baraba in med tem kričati: «Nisem, pa nisem jaz kriv, ampak oni tamle, primite ga!» itd., za to, dragi mi gospodine dr. Korošec, pač ni treba, da bi študiral človek 20 let in nosil svojstvo načelnika «Jugoslovanskega kluba». — Mojim zahtevanim devetim točkam se umetno izognete, se lovite v popolnoma nestvarnih, brezpomembnih frazah ter hočete nasuti s tem peska v oči svojim backom. Gospod doktor, od Vas bi bil pričakoval malo boljši odgovor — zmerjanje in neslanosti bi bili pač lahko prepustili svojim kolegom, «dezerterjem duhovništva», urednikom svojih listov, ki so, kar moram priznati, v sirovem zavijanju in zmerjanju za nekaj odstotkov še boljši mojstri kakor Vi. Gospod dr. Korošec, pridite s stvarno razpravo o mojih zahtevanih devetih točkah, potem bomo pa nadalje govorili. Če zaslužite tudi Vi odlikovanje kot nesramni psovač in lažnivec — bomo videli iz odgovora na moje odprto pismo. — Bodite mi najsrčneje pozdravljeni! Vaš Ivan Urek s. r., narodni poslanec.

(Žurnalistično posebnost) je iznašla «Jugoslavija». Do sedaj je bilo običajno, da se je pisalo v uvodnikih o javnih vprašanjih, v poslanih pa da so se razmotrivale osebne zadeve. «Jugoslavija» pa nas je sedaj poučila, da je to napačno in da spadajo stvari razžaljene osebnosti v uvodnik in da so te celo tako važne, da morejo popolnoma nadomestiti uvodnik. Slava novemu žurnalističnemu izumu!

(«Avtonomist») se še vedno sramoti s svojim zdihovanjem po izplačilu vojnih posojil. V resnici «demokratičen» list, ki hoče, naj bi ljudstvo plačalo posojila, ki so jih napravili bogatini in avstrijakanti na škodo naše svobode.

(Demokrati) ne morejo razumeti, da nimajo v Ljubljani, Mariboru in Ptuju večine. Ker ni večine, pa tudi ni demokratskih županov. In da bi preprečili ta čisto naraven politični zakon, se novi občinski odbori kar ne morejo sestati. Silno nespametno početje, ki dokazuje, da bi se tudi učeni demokrati lahko še marsičesa naučili iz politike. Pred vsem pa bi lahko vedeli, da ni v politiki prav nobenega zakona, po katerem bi morali biti demokrati večno pri vladi. Naj to uvažujejo in naj poslušajo naš nasvet, kajti njih početje kaže, da potrebujejo tudi oni pouka, pa čeprav od nas kmetov.

(Za župana v Celju) je bil izvoljen demokrat dr. J. Hrašovec, za podžupana pa narodni socialist Žabkar. Ker je dr. Hrašovec prvi slovenski župan v Celju, zato ga tudi mi prav toplo pozdravljamo.

(V Ponikvi) je bil izvoljen za župana naš pristaš Anton Podgoršek.

(«Murski Straži».) Da bi mogli priobčiti Vašo nam poslano notico v celoti že v tej številki, je nam bilo spričo pomanjkanja prostora in pozne dostavitve Vaše notice (šele dne 23. t. m.) nemogoče. Prihodnjič stvar uredimo. — Uredništvo.

(Stanovnikov atek) so imeli na binkoštno nedeljo zopet sestanek, ki so ga pa obiskale same stare mamice, katere edine jim še ploskajo. Na sestanku so atek zopet obljubovali, kaj bodo dosegli. Barje bodo osušili, Vrhniki preskrbeli vodovod in elektriko bomo dobili, če se bomo dobro držali. Dragi atek, naš ljubi prijatelj, pričnite že vendar z delom! Kaj bi samo obljubovali! Pred vsem pa nastopite za vse to tam doli v Beogradu. Svetujemo Vam, ne obljubljajte toliko v Horjulju, ampak delajte raje v Beogradu, ker ne dobivate končno dnevnic za delovanje v Horjulju, temveč za delo v Beogradu!

(Vesele in srečne Binkošti) žele vsem pri 32. polku v Mostaru služeči Slovenci: Ivan Vancar in Egidij Varšaj iz Čateža, Franc Hostnik od Sv. Križa, Alojzij Bregar iz Št. Lovrenca in Jožef Križnik iz Velike Loke. V veseli zabavi kličemo: Živeli fantje doma in živela dekleta, nam nepozabljena! Na svidenje! (Priobčujemo ta prisrčen pozdrav naših vrlih fantov, čeprav smo ga prejeli prekesno. — Uredništvo.)

(Dopisnikom.) Nabralo se nam je toliko gradiva, da ga pri najboljši volji in kljub temu, da izhajamo na šestih straneh, ne moremo vsega priobčiti. Zategadelj prosimo ponovno vse dopisnike, da potrpe, in še prav posebno jih prosimo, da pišejo le na kratko, ker bi bili v interesu stvari sicer prisiljeni krajšati brezobzirno vse dopise. Prosimo, da vsi naši dopisniki to uvažujejo. Uredništvo.

(Kaj pa je to?) Prejeli smo to-le: Na podstavi § 19. tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862., št. 6 drž. zak. iz leta 1863., izvolite priobčiti v prvi prihodnji številki Vašega cenjenega lista sledeče: Na notico «Kaj pa je to?» v Vašem cenjenem listu št. 16 z dne 21. aprila 1921. mi je čast obvestiti Vas, da tozadevna notica v «Novinah» ne odgovorja resnici. Zahtevam, da se mi pošlje o prejemu gorenjega dopisa potrdilo. Mato Gregorović s. r., okrožni agrarni poverjenik. — Dasi ne odgovarja notica v nobenem oziru tiskovnemu zakonu in bi jo z mirno vestjo lahko vrgli v koš, jo vseeno priobčujemo, ker nočemo delati nobenemu krivice.

(Poljane nad Škofjo Loko.) Pri nas so napenjali klerikalci vse sile, da bi dobili večino v občinskem odboru. G. župnik je posamezne naše pristaše dan za dnevom osebno obdeloval, da bi jih pridobil za klerikalizem. Toda glasovanje je pokazalo, da je SKS. pri nas bolj zasidrana kakor pa «Lažiljubova» stranka. SKS. je dobila 167 glasov, SLS. pa samo 144 glasov. Klerikalizmu je odklenkalo. Čast zavednim volilcem!

(Iz Boštanja ob Savi.) Naša gospoda — namreč župnik in kaplan — sta jo pogodila. Ker se je bližala volitev občinskega odbora in sta živela v zavesti, da je večina volilcev naše občine v njunem taboru, sta si mislila, da bo volitev še bolje, oziroma s popolno klerikalno zmago izpadla, če priredita pred volitvami misijon. Dne 9ega maja se je torej pričel sv. misijon in dne 13. maja je bila volitev, pri kateri pa smo zmagali mi samostojni kmetje kljub štiridnevni vztrajni agitaciji s prižnice, odkoder je grmelo na vse pretege. Dasi je na dan volitve dirjal g. župnik sem in tja, vendar je volitev mirno potekla. Občina ima pravico do 16 občinskih odbornikov. Volitve se je udeležilo 209 volilcev. Vložene so bile tri kandidatne liste, izmed katerih je dobila JSDS. 27, SKS. 152 in SLS. 30 glasov; oziroma prva in tretja lista po dva odbornika, druga lista (SKS.) pa 12 odbornikov. Iz tega se vidi, da agitacija g. župnika in njegovih pomagačev ni popolnoma nič zalegla in da ne pomaga proti SKS. prav nobeno protikmetsko sredstvo. Živeli zavedni in zmagoviti boštanjski občinarji! Le vedno tako naprej za dosego vseh pravic Stare pravde!

(Boštanj ob Savi.) Za sejem, ki bo tu dne 31. t. m., vlada povsod veliko zanimanje. Živine bo mnogo in tudi kupcev je že dosti priglašenih. Železniška zveza je ugodna. Zato pridite na sejem!

(S Studenca pri Krškem.) V občini Studencu je bila vložena za volitev občinskega odbora samo kandidatna lista SKS. Za župana je bil izvoljen dne 5. maja Jožef Žnidaršič, posestnik na Studencu.

(Iz Prečne.) Tu smo imeli od dne 24. aprila do dne 1. maja sv. misijon, čigar posledica je, da je zblaznela okrog 50 let stara Jera Može s Hudega. Kdo bo skrbel za nesrečnico in njeno družino? — Vse delovanje gg. misionarjev je bilo naperjeno proti SKS. in «Kmetijskemu listu». Vsakdo, ki je opravljal spoved pri misionarju, ni dobil odveze, ako ni za trdno obljubil, da bo opustil «Kmetijski list» in SKS., češ ker je ta stranka najbolj nevarna in edina stranka, ki se najresneje poteguje za «kancelparagraf». Vsak razumen kmetovalec je že pred sv. misijonom vedel, da je namenjen le-ta pred vsem volitvi občinskega odbora v naši občini. Mi samostojni kmetje se s takimi stvarmi ne pustimo preplašiti in ostajamo trdno pri svojih načelih. Pač pa smo mnenja, da je sv. misijon pač potreben in dober, če služi zgolj zveličanju duš, ne pa političnim namenom.

(Iz Šmihela pri Novem mestu) se nam poroča: Sirovost, podivjanost, bogokletje in brezbožnost se širijo po naših hišah ne vsled «Samostojne kmetijske stranke», temveč vsled hujskajočega delovanja kaplana Gornika v Šmihelu pri Novem mestu. Ta kaplan hujska svoje «Orle», naj nosijo na ponočnih pohodih revolverje, katere jim on preskrbi. Nam kmetom odvzemajo oblastva orožje, da se ne moremo obraniti niti zajcev, privandrani kaplan pa sme deliti orožje med svoje peteline-pristaše, da nas ogrožajo in napadajo. Samostojni in nesamostojni kmetje opozarjamo vlado na prav pogoste nočne sestanke v kaplaniji v Šmihelu ter na izzivajoče ponočno obnašanje kaplanijskih obiskovalcev po tujih vaseh, kjer ni «Orlov». Kaplana Gornika se naj takoj odstrani iz naše občine ter ga nadomesti z drugim kaplanom, ki si bo znal pridobiti naše zaupanje in spoštovanje, in kateri bo, ravnajoč se po Kristovem nauku, skušal omiliti in odstraniti brezmejno sovraštvo in razdor med mladino, katera je vsejal kaplan Gornik, kateri edini bo kriv, če se bo kdaj kje prelivala kri. Mi ne izzivamo. Izzivajo nas samo «Orli» in Marijine device, ki kažejo prav posebno svojo klerikalno vzgojo s tem, da kamenjajo svoje očete, brate in sorodnike, kakor se je pred kratkim zgodilo v nekaterih naših občinah. Tudi povemo kaplanu prav ponižno na uho, da ga ne bomo več plačevali in mu dajali bere za to, da bo zanemarjal krščanski nauk pri mladini v šoli vsled volilne agitacije, da bo trgal na naš račun podplate in da bo hujskal naše žene, hčere in sinove zoper svoje očete-hišne gospodarje. Kot krščanski možje prepovedujemo g. kaplanu vabiti naše hčere na ponočne sestanke v kaplanijo, katero smo mi sezidali s svojimi žulji in iz katere se vračajo s sestankov okoli in tudi po polnoči domov v družbi «veselo» navdahnjenih «Orlov». Ali je to krščanska vzgoja? Za enkrat naj zadostujejo te vrstice, da bo vedel vsak poštenjak presojati, kje in kdo uči našo mladino sirovosti, podivjanosti in pijančevanja. — Samostojnež iz sosednje vasi.

(Z Bučke.) Pri nas je bila volitev občinskega odbora dne 7. maja. Vkljub strastni agitaciji klerikalcev je dobila SLS. štiri mandate, SKS. in JDS. pa po šest mandatov. Klerikalci so bili zelo veseli, ker so dobili tako veliko število odborniških mest, še bolj pa jih veseli, da bo iz njih srede izvoljen župan. Enega klerikalnega odbornika preganja sedaj sodišče zaradi prestopka po § 460. k. z. Se pač vidi, kake pristaše ima farovška stranka!

(Iz Radenc ob Kolpi.) Dne 5. maja t. l. je bila pri nas volitev občinskega odbora, pri kateri je SKS. sijajno zmagala, kajti dobila je sedem odbornikov, SLS. pa samo tri odbornike. To je klerikalnega odbornika Jožeta Kobeta tako ujezilo, da je pričel obetati pritožbo na Beograd, kjer morajo uspeh volitve razveljaviti in imenovati za občinske odbornike same pristne SLSarje, ker sicer bi bila vera v nevarnosti. Mi zavedni samostojni kmetje se takim čenčam samo smejemo in kličemo vsem našim tovarišem po širni domovini: Le hrabro in vztrajno v boj za našo Staro pravdo! — Samostojnež.

(Iz Radovice pri Metliki.) «Domoljub» piše glede volitve občinskega odbora v naši občini dobesedno takole: «SLS. je dobila osem odbornikov, Jure Brivec je kandidiral kakor ‚zaverač' na samostojni listi, Ivan Beketec je kakor glavni agitator za samostojni centralizem.» Resnica pa je taka-le: SLS. je dobila sedem odbornikov, Jure Vraničar («Domoljub» mu pravi Jure Brivec, kar je njemu neljubo ime) je kandidiral kakor «zaverač» na klerikalni listi, Ivan Kočevar (po «Domoljubu» Ivan Beketec) je pa velik klerikalec. Tako je pljunil «Domoljub» v lastno skledo, zakaj pri nas ve že vsak otrok, da je Jure Vraničar velik klerikalni boljševik. Sramota bi bila za našo stranko, če bi imela med seboj take pristaše, kakor sta Ivan in Jure. Naša stranka je dobila devet odborniških mest. Županski stolček g. Kramariča je splaval po vodi. — Samostojnež.

(Trbovlje-Hrastnik.) Občinska volitev je izpadla kakor je bilo pričakovati, a vendar drugače, kakor se je mislilo. «Kmetska zveza» je nastopila zopet pod starejšo firmo SLS., hoteč pridobiti par stotin delavskih glasov. Nositelj liste je bil rudar, drugi kandidat kmet, tretji pa nek rudniški vratar. In na ta način je spravil g. župnik kmete tako daleč, da so volili raje komuniste v svojih oblekah kakor pa črno pobarvane komuniste. Na osem odbornikov so računali — tri so dobili. — G. župnik je piscu teh vrstic ponovno rekel: «Napravimo kmetsko listo, napravimo listo domačinov!» Ko je prišlo do volitve, pa je odrekel vsak kompromis in spravil enega samega domačina-kmeta v odbor. «Samostojna» nima tu mnogo pristašev, ker ji manjka pravega organizatorja, toda dalo bi se mnogo napraviti. Glede volitve smo morali skleniti kompromis, kar nam je zelo škodovalo. Dobili smo enega odbornika, demokrati pa dva odbornika. G. župnik Časl se je javno izrazil — pred občinsko hišo — da računajo klerikalci na osem odbornikov, ne tako njegov prvi kaplan, ki je rekel: «Pri državnozborskih volitvah mi je seglo devetsto mož v roke, da bodo volili z nami, volilo jih je pa komaj tristo». G. kaplan je imel čisto prav, kajti pri volitvi občinskega odbora so dobili samo 212 glasov.

(Dramlje.) Pri občinski volitvi je bilo pri nas izvoljenih v občinski odbor 11 kandidatov SKS. in 5 kandidatov «Kmetske zveze». Za župana je bil z veliko večino izvoljen naš tovariš, stari župan Blaž Jesenek. Tudi vsi štirje občinski svetovalci so vrli naši pristaši. Naši zaslepljeni klerikalci bodo morali zopet dalj časa študirati, kako bi dobili našo občino v svojo oblast. Vsa čast vrlo zavednim našim volilcem!

(Buče.) Tu je umrl v noči od dne 7. na 8. maja naš zvest pristaš Jožef Bevc, gostilničar in posestnik, v starosti 43 let. Pokojnik je zapustil ženo s tremi nedorastlimi otroki. Z rajnikom smo izgubili novoizvoljenega občinskega odbornika. Naj počiva v miru! Večna luč naj mu sveti!

U III 212/21.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Alojz Jamnik, rojen 11. 4. 1888. v Pijavi gorici, pristojen v Ljubljano, katoliške vere, oženjen, urednik «Kmetijskega lista», že kaznovan,

je kriv,

da je vsled opustitve dolžne pazljivosti kot odgovorni urednik «Kmetijskega lista» izšel v tistem listu št. 9 z dne 3. marca t. l. zoper zasebnega obtožitelja članek pod zaglavjem «Kako farba Stanovnikov atek svoje volilce», ki tvori objektivno pregrešek žaljenja časti po §§ 491. in 495. k. z., in je s tem zakrivil prestopek v zmislu čl. III. zakona z dne 15. 10. 1868., št. 142 drž. zak., in se obsodi radi tega po št. 5 navedenega člena na

200 kron globe,

v slučaju neizterljivosti na 20 dni zapora in po § 589. k. pr. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in po § 39. tisk. zak., da objavi sodbo v 14 dneh po pravnomočnosti v navedenem listu na tistem kraju in s tistimi črkami, kakor je izšel inkriminirani članek.

Okrajno sodišče v Ljubljani, dne 4. maja 1921.

(Jurklošter pri Laškem.) Na binkoštni ponedeljek je bil pri nas veličasten shod SKS., ki se ga je udeležil poslanec Drofenik. Velikanska množica vrlih naših pristašev iz Kloštra, Sv. Lenarta, Razborja i. dr. je pričakovala kmetskega poslanca pred velikim slavolokom, ki je bil postavljen na čast našemu marljivemu kmetskemu voditelju. Ko je tovariš Šmid, predsednik naše krajevne organizacije, pozdravil v navdušenih besedah došlega kmetskega poslanca in številno zbrano množico naših vrlih kmetov, fantov in kmetskih žen, je, burno pozdravljen, povzel besedo poslanec Drofenik. V obširnem in poljudnem govoru je razložil politični položaj, delovanje poslancev SKS. v zbornici in ovrgel laži klerikalnega časopisja. Pokazal je na velike uspehe na gospodarskem polju, ki so jih dosegli naši poslanci, in ovrgel trditev klerikalcev, da so «Samostojneži» krivi sedanjih davkov. Vsi davki, ki jih letos plačujemo, so bili predpisani na podstavi proračuna, ki so ga sklenili klerikalci takrat, ko še nismo imeli samostojnih kmetskih poslancev. Poslanec je razjasnil nato tudi velik uspeh, ki so ga dosegli naši poslanci s tem, da bodo v bodoče prosti dohodninskega davka vsi, ki nimajo čez 10.000 K čistega dohodka. Nadalje je omenil uspeh naših poslancev glede proste žganjekuhe, proste trgovine z živino, vojaških olajšav itd. Na zborovanju je vladala obča zadovoljnost. Po končanem govoru so stavili zborovalci na poslanca razna vprašanja, na katere je mirno in povoljno odgovoril. Velikansko navdušenje je zavladalo, ko je stopil pred poslanca sivolasi kmet, mu stisnil roko in dejal: «Gospod poslanec! Bil sem klerikalec in verjel sem ‚Gospodarju'. Sedaj pa vidim, kako Vam dela krivico. Govorili ste mi prav iz srca in poznalo se Vam je, da tudi Vi govorite iz srca. Najbolj sem se čudil, ko ste samo klicali na bratsko kmetsko ljubezen, naj se vsi združimo, in ko niste rabili niti ene hujskajoče besede. Hvala Vam! Prosim Vas, da vztrajate, dokler ne pridemo do kmetske edinosti!»

(Jurklošter.) Pri nas se ni izvršila volitev občinskega odbora, ker se je baje naša kandidatna lista uradoma založila. Vsa občina zahteva soglasno izvršitev volitve. Podan je bil ugovor, ki ga je podpisalo 300 volilcev. Mi nočemo občinskega odbora, ki je izvoljen v župnišču, ker župnišče tudi za nas davke ne plačuje. Zato zahtevamo volitev, ki naj jasno, kakor volitve v konstituanto, pokaže, da sta nas čez dve tretjini Jurkloštrčanov pod mogočno zeleno zastavo «Samostojne kmetijske stranke».

(Kako grdo in pri tem neumno lažejo.) V Št. Juriju pri Grosupljem sta agitirala klerikalca Anton Križman in Franc Sever proti SKS. s tem, da sta pravila ljudem, da bo treba od vsakega novorojenčka plačati 2000 K, če bodo zmagali «Samostojneži». Laž je tako neumna, da je ni treba zavračati.

(Na dražbi odda vožnjo prodca za okrajne ceste) ptujski okrajni zastop. Dražba bo v ponedeljek dne 30. maja ob osmih zjutraj v pisarni okrajnega zastopa, kjer so tudi dražbeni pogoji na vpogled. Licitanti morajo položiti vadij, zaradi česar naj vzame vsak dražitelj s seboj denar. Kmetovalci-vozniki, udeležite se licitacije mnogoštevilno, ker si z vožnjami lahko nekaj prislužite!

(Sv. Trojica v Slovenskih goricah.) Klerikalci so se zlagali v svojih časopisih, ker so poročali, da so zmagali pri volitvi občinskega odbora za naš trg. Ako je pri njih 26 več kot 29 (klerikalci so namreč dobili 26, gospodarska stranka pa 29 glasov), potem imajo seveda prav. Klerikalci so imeli na svoji strani trgovca Ferda Goloba, bivšega župana, kateremu so ponudili celo županski stolec. In kdo je ta Golob? To je tisti Golob, ki je bil najzagrizenejši odpadnik in voditelj štajercijanstva, tisti Golob, ki ni hotel do državnega prevrata znati niti besedice slovensko, čeprav tudi nemško ne zna, tisti Golob, ki je podpisal za majhen trg s 300 prebivalci 30.000 kron vojnega posojila, ne da bi glede te zadeve volilce kaj vprašal, kakor je bilo predpisano, in tisti ki je spravil na rob propada posojilnico pri Sv. Trojici, za katero je podpisal kot načelnik 200.000 K vojnega posojila, tisti Golob, ki je prodal med vojsko občinsko hišo nekemu umirovljenemu pismonoši za smešno nizko ceno, samo da bi imel v njem slepo mu udanega agitatorja, tisti Golob, ki je pritegnil med vojsko vso aprovizacijo nase, tako da druga dva trgovca, Slovenca, nista dobila ničesar, tisti Golob, ki se po državnem prevratu ni hotel ukloniti ukazom štajerskega Narodnega sveta, ki je med vojsko denunciral Slovence, da so bili zaprti, in ki je hujskal po državnem prevratu proti naši državi, ter končno tisti Ferdo Golob, ki je ob ustanovitvi

naše države vabil ljudi v svojo trgovino, kričaje: «Pridite, pridite, saj smo mi tudi Slovenci!», a se pri zadnjem ljudskem štetju vendarle izdal za Nemca. Pa še mnogo drugih grehov ima ta «dični» gospod na vesti, o katerih pa bomo že še poročali. S tem poštenjakovičem so torej paktirali naši frančiškani, zlasti za politiko — ne za šolo! — neumorno vneti pater Lojzek, ki je zgubil sedaj še tistih par laskov, ki so mu ostali po zadnjih volitvah. Da je bila vera v nevarnosti in da se je zatrjevalo, da je prva in zadnja pomoč pri človeku duhovnik, kateremu se ne sme nihče zameriti i. dr., je pa že itak samo ob sebi umljivo. Pri volitvi župana se je dal pregovoriti od klerikalcev kandidat gospodarske stranke, Janez Kranjc, in postal izdajica. Sedaj imajo klerikalci župana in oba svetovalca. Toda, gospodje frančiškani, ne veselite se preveč, kajti za solncem pride dež, za veseljem pa žalost! In to se Vam jako lahko pripeti. Na svojo zmago, doseženo s pomočjo Judeža, pa Vam res ni treba biti ponosnim. Čez tri leta se vidimo zopet, a potem ne bo v trgu več ne Ferija Goloba, ne patra Lojzka.

(Sv. Trojica v Slovenskih goricah.) V nedeljo dne 8. t. m. je bil tukaj shod SKS., na katerem sta poročala tovariša narodni poslanec Mrmolja in Lipovšek. Prvi je govoril o delovanju ustavotvorne skupščine, drugi pa o naši organizaciji. Oba poročevalca sta žela za svoja izvajanja obilo odobravanja. Udeležba na shodu je bila jako zadovoljiva. Našemu neumorno delavnemu poslancu tovarišu I. Mrmolji je izrekel shod zaupnico.

(Senarsko pri Sv. Trojici.) Pri volitvi občinskega odbora je zmagala SKS., kajti dobila je sedem odborniških mest, dočim so odpadla na klerikalce le tri odborniška mesta. Slava našim zavednim volilcem in vsa čast našim organizatorjem, posebno tovarišu L. D.! Patra Alojzija pa opominjamo zadnjikrat, naj opusti svoje razdirajoče delo v naši občini, ker drugače bomo prisiljeni se poslužiti radikalnih sredstev, kar mu gotovo ne bo ljubo in bo imelo za posledico odhodnico.

(Cven.) Dne 12. maja t. l. se je tu konštituiral občinski odbor. Ker je g. F. Magdič ponujeno mu županско mesto odklonil, je bil izvoljen za župana g. Andrej Roškar, za prvega svetovalca pa g. Ferdinand Magdič, oba iz Cvena. Preko vsega strankarstva, ki je vladalo ob volitvi odbornikov, je zmagala ideja zdrave pameti in zavesti, da je mogoč gospodarski in kulturni napredek naše občine le v složnem delu vseh. Upati je, da se bodo odslej moči, ki so se do sedaj porabljale za strankarsko delo, osredotočile v dosego vsestranskega prospeha občine. Stranka, ki si je nadela ime «delavska», je hotela iti — ali je šla pravzaprav svojo pot, kar pa jej ni uspelo in dobila je prav zato lekcijo, da iz njene srede ni bil izvoljen noben občinski funkcionar; stranka naj pa bo le brez skrbi, da bi bili njeni zastopniki pri delu za dobrobit občine kakorkoli zapostavljeni. Obzirnost nasproti vsakemu naj vlada v občini in enaka pravica naj bo v občini slehernemu zajamčena, za vse to pa se zahtevaj od vseh odbornikov, in naj bodo te ali one stranke, prijateljska odkritosrčnost in prav nobena zahrbtnost.

Politične vesti.

(Prestolonaslednik regent Aleksander) je odpotoval za tri tedne v tujino. Za njegove odsotnosti preide kraljevska oblast na ministrski svet.

(Ustavotvorna skupščina.) Po sprejetju vladnega ustavnega načrta je pričela skupščina s podrobno debato načrta. Ker gre delo gladko izpod rok, smemo pričakovati, da dobimo skoraj tako potrebno in tako zaželjeno ustavo. Gotovo je, da ima vladni ustavni načrt svoje napake, toda vse te je mogoče odpraviti. Ni bil Rim sezidan v enem dnevu in nobena ustava ne more biti takoj popolna. Kar pa trde razni politični kričači, češ da je naša ustava najreakcionarnejša, pa je navadna laž. Pozovite samo take govornike, naj navedejo te reakcionarne točke, pa boste skoraj spoznali, da je vse njih kričanje le prazno govorjenje. Ker pa mi vemo, da ustavo potrebujemo in da nam je ustava potrebno ogrodje za naše državno življenje, zato pozdravljamo sprejem ustave, ker z njo bo dosežena prva stopnja ozdravljenja vsega našega življenja.

(Ime naše države) se bo glasilo «Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev» in ne «Jugoslavija», ker so sklenili tako radikalci, bivši zavezniki naših klerikalcev.

(Klerikalno slepomišenje.) V svojem ustavnem načrtu zahtevajo klerikalci, da se imenuj naša država «Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev». Danes pa kriče, da se mora država imenovati «Jugoslavija». Med štirimi stenami in med svojimi backi pa tiho dostavljajo, da se mora imenovati «Republika Jugoslavija». Tako delajo kupčijo z vsem, samo da bi prilezli do korit.

(«Kancelparagraf» ostane.) Klerikalci so napeli vse sile, da bi pridobili radikalce za boj proti «kancelparagrafu». Izgledalo je že tudi, kakor da se jim to posreči. Toda proti temu so nastopili naši, demokratski in socialnodemokratski poslanci tako odločno, da je «kancelparagraf» zagotovljen. Prihodnje volitve se bodo vršile torej že pod varstvom «kancelparagrafa». Zlorabo vere so tako naši poslanci končali. Prav tako!

(«Obznana» omiljena.) Znana «obznana» prepoveduje delavske sindikate. Ta prepoved pa bo sedaj ukinjena za vse tiste delavske zveze, ki bodo zasledovale samo strokovne interese.

(Izpremembe v vladi.) Za vojnega ministra je bil imenovan general Hadžić. Ker je odpotoval notranji minister Drašković z regentom, bo vodil začasno notranje ministrstvo demokrat Svetozar Pribićević.

(Vlada proti Radiću.) Ker Radić nikakor noče prenehati s svojim protidržavnim delom in se celo veže z našimi kletimi sovražniki Italijani, je sklenila vlada stopiti trdno na prste njemu in vsem njegovim poslancem. Najprej je bil razveljavljen mandat Radićevega poslanca Janečka, rodom Čeha, o katerem so razkrili češki listi, da je čisto navadna propalica. Janeček bo zaradi različnih prestopkov in hudodelstev izročen sodišču. Nadalje bo izročen sodišču tudi Radić sam, ker je imunitetni odsek tako sklenil.

(Važne izjave ministrskega predsednika Pašića.) Glede luke Baroša, ki bi jo nam radi iztrgali Italijani iz rok, je izjavil ministrski predsednik Pašić, da pripade luka Baroš brezsporno nam in da se zaradi nje tudi niso vršila nobena tozadevna pogajanja med nami in med Italijo.

(Južna Koroška do Drave) mora pripasti nam. Tako se glasi soglasna zahteva vseh Jugoslovenov, ki je popolnoma pravična, ker smo na tem ozemlju dobili pri plebiscitu večino mi in ne Nemci. V ta namen je že tudi naša vlada napravila vse potrebne korake in je upanje, da bo naša zahteva v kratkem času izpolnjena.

(To je zasluga naših poslancev.) Kakor smo že svoječasno poročali, so naši poslanci med drugim ob vstopu v vlado tudi zahtevali, da se mora vlada zavzeti z vso silo za to, *da pripade Koroška, vsaj del južno od Drave, nam.* Našo vest so zamolčali seveda vsi listi, ker kako bi potem udrihali po naših poslancih. Da bodo tudi sedaj storili isto, pričakujemo. Spričo znane klerikalne nesramnosti se niti ne bi čudili, če bi klerikalci trdili, da je njih zasluga, da bo rešena Koroška, čeprav niso za Koroško storili drugega, kakor da so jo s svojo brezvestnostjo in nezmožnostjo prav pošteno polomili. Tudi demokrati se radi šopirijo s tujim perjem. Zato pa je dvojna dolžnost vseh naših agitatorjev in pristašev, *da povsod in odločno razlože stvar tako, kakor je, da bo namreč edina zasluga poslancev SKS., če bodo rešeni naši koroški bratje.*

(Avstrija.) Akcija naše vlade za pridobitev Koroške je spravila Avstrijo v največjo zadrego. Na eni strani prirejajo Avstrijci plebiscite za priključitev k Nemčiji, na drugi strani pa zahtevajo, da ostanejo njene meje neizpremenjene. Ker pa eno izključuje drugo, zato morajo Avstrijci ali prenehati s propagando za priključitev k Nemčiji, ali pa morajo biti pripravljeni, da bo Koroška naša, in sicer v tem primeru celo preko Celovca. Dvojno igro Avstrije so spoznali tudi že zavezniki, vsled česar je dvakrat več upanja, da bodo rešeni Korošci.

(Italijanske volitve,) ki jih imenujejo tudi krvave volitve, so končane. V vladnih krogih vlada veliko razočaranje, ker se vladi ni posrečilo priboriti znatne večine. Dasi so izvoljeni sicer vsi ministri, vendar je opozicija kljub silnemu pritisku fašistov izšla iz volilnega boja neoslabljena. Izvoljenih je bilo 121 socialistov, 104 liberalni demokrati in nacionalisti (vladna stranka), 109 poslancev ljudske stranke (klerikalcev), 48 članov stranke obnove, 21 fašistov, 15 komunisfov, 8 revolucionarjev, 5 Jugoslovanov in 4 Nemci (na Tirolskem). Ako ne bi fašisti tako razsajali, bi izpadle volitve za vlado zanesljivo bolj ugodno.

(Slava našim bratom!) Kljub nezaslišanemu divjanju fašistov in kljub najsilovitejšemu nasilju so ostali naši zlati Primorci zvesti in neomajni. V Istri, kjer je bil pritisk Italijanov najgroznejši, kjer niso pustili naših ljudi niti na volišče, in kjer so pretepli vsakogar, pri katerem so našli pri preiskavi jugoslovansko glasovnico, so naši kmetje vendarle zbrali toliko glasov, da je bil izvoljen vsaj en Jugosloven. Vsa čast in vse priznanje jim!

(V Trstu,) kjer so trumoma izgnali naše ljudi in kjer so volili vsi pritepenci, samo naši od pamtiveka naseljeni okoliški kmetje ne, so zbrali Jugosloveni skoraj 3000 glasov. Če ne bi do 5000 naših ljudi volilo socialiste in komuniste, bi bil izvoljen tudi v Trstu jugoslovenski poslanec. Če bi se pa izvršile volitve vsaj za polovico tako pravično, kakor pri nas, potem bi vseeno moral biti izvoljen tudi naš poslanec, ker v Trstu je doma jugoslovenski življ, ki ga ne bodo Italijani zatrli z nobenim nasiljem.

(Na Goriškem) so volitve izpadle za nas naravnost razveseljivo. Tudi tu se je delalo z nasilstvi, tudi tu so sleparili, tudi tu so si pomagali Italijani z vsemi sredstvi, toda vsi njih napori so bili zaman, ker naši ljudje so predobro vedeli, kaj je njih dolžnost. Nad 90 odstotkov naših ljudi se je udeležilo volitev in izvoljeni so bili štirje naši poslanci. Slava Goričanom!

(Jugoslovanski poslanci) na zasedenem ozemlju so dr. Vilfan, dr. Stanger (za Istro), dr. Podgornik, Virgilij Šček in Lavrenčič.

(Izmed komunističnih kandidatov) je bil izvoljen na Goriškem Tuntar, ki je po rodu Slovenec.

(Italijani hočejo razveljaviti) izid volitev vsled poparjenosti, ker je bilo izvoljenih pet Jugoslovenov. Seveda so vsi njih dokazi o nepravilnosti goriških volitev lažnivi. Sleparili so Italijani in samo oni so uganjali vse nepoštenosti. V Istri so nas osleparili za najmanj dva poslanca, v Trstu za enega in na Goriškem za enega. Da je temu tako, sledi že iz tega, ker so računali, kakor so pisali še pred volitvami laški listi, s tem, da bo izvoljenih sedem Jugoslovenov.

(Železničarska stavka v Julijski Benečiji) je končana. Železničarjem je zagrozila vlada, da bo na njih mesto imenovala železničarje iz Italije. Ker so se te grožnje železničarji ustrašili, zato so šli na delo, ne da bi s štrajkom kaj dosegli.

(Trgovinska pogajanja) bi radi Italijani zopet obnovili. V ta namen so izpraznili zopet del Dalmacije. Ker pa zahtevajo Italijani, naj jim priznamo mi pravico, da smejo nadzirati zunanjo politiko samostojne reške države, zato je le malo izgleda na ugoden potek pogajanj.

(Sušak osvobojen.) Naša vojska je ob velikanskem navdušenju vsega prebivalstva zasedla Sušak pri Reki.

(Reške volitve,) pri katerih so propadli fašisti proti nam, obveljajo.

(Boj za Gorenjo Šlezijo) se nadaljuje. Angleži podpirajo Nemce, ker jim diše šlezijski rudniki, Francozi pa so odločno za Poljake. Ker so dalje Poljaki ljudje na svojem mestu, ki pod vodstvom svojega neustrašenega voditelja Korfantija, znajo braniti svoje interese, je verjetno, da dobe Poljaki vse one okraje Šlezije, kjer so dosegli pri plebiscitu večino.

(Lenin, car boljševikov,) se misli naseliti na Angleškem. Boljševiška barka se potaplja, vsled česar jo zapuščajo podgane.

(Vstaj proti boljševikom) ni ne konca ne kraja. Sedaj je srednja Sibirija odtrgana od Evrope in vstaši so pod poveljstvom generala Bjelajeva uničili celo boljševiško divizijo. V Petrogradu so izbruhnili novi nemiri proti boljševikom. Poznavalci razmer trde, da se morejo vzdržati boljševiki le še osem mesecev.

(Amerika) se zopet udeležuje sej vrhovnega sveta zaveznikov.

(Na Irskem) trajajo še vedno nemiri. Irci so tako vzorno organizirani, da je proti njim tudi vsa vojaška sila Anglije brezmočna.

IV. ŠKARJA:

Draginja.

Uvod.

Po časniških vesteh je bil v Beogradu sestavljen interministerialni odsek z nalogo, da študira problem draginje in stavi nasvete, kako bi jo bilo mogoče omejiti. Ni lahka ta naloga; zato se ne smemo čuditi, če do danes še niso prišli v javnost sistematično zasnovani predlogi odseka za pobijanje draginje. Tudi ne smemo pričakovati, da bi bila ta odsek in vlada v položaju, sama ukreniti in izvršiti vse, kar je potrebno, da se doseže omenjeni namen. Neobhodno potrebno je, da za dosego tega namena sodelujemo z vlado tudi vsi državljani. Draginjsko vprašanje, ta neizogibna posledica svetovne vojne, se oglaša v vsak dan bolj neizprosni obliki v vsakem gospodarstvu, javnem in zasebnem, pri poedincih in družbah, ne samo v naši mladi državi, ampak po vsem svetu, kjer in ker je narodno gospodarstvo urejeno po prometnogospodarskem sistavu. Zato se mi zdi neopravičljivo, da za tako važen narodnogospodarski pojav, ki se tiče nas vseh vedno občutneje, ne najdemo toliko zanimanja kakor za vprašanja dnevne politike. Dasi se vsled vedno večje draginje maje vse naše narodno gospodarstvo, vendar je naša brezbrižnost tolika, da široke plasti naroda niti sedaj niso zadostno poučene, kaj provzroča draginjo, in ali jo je mogoče zajeziti, oziroma katera običajno priporočana sredstva ne morejo dovesti do tega cilja. Kolikokrat slišimo vpiti, da je treba verižnike poobesiti; in tisti, ki tako vpijejo, mislijo, da bo potem draginje konec; drugi zopet pripisujejo draginjo samo ukrepom gospodov v Beogradu. Vsem takim je očividno neznano bistvo tega narodnogospodarskega pojava in njegovih vzrokov.

Zato ne more biti neumestno, ako se z javnimi razpravami posreduje splošno spoznavanje tega problema; kajti če je za zajezitev draginje potrebno sodelovanje vsega prebivalstva, mora biti prebivalstvo o tej potrebi tudi prepričano in mora dobiti in imeti trdno vero v možnost uspeha, vsaj delnega; to pa je mogoče samo tedaj, ako pozna prebivalstvo bistvo draginje in narodnogospodarske činjenice, ki jo provzročajo.

Kaj je draginja?

Pod draginjo razumemo narodnogospodarsko stanje, kateremu je bistveni znak zmanjšana kupna vrednost denarja. Kupna vrednost denarja je ob določenem času in na določenem kraju trdna enota; če pa primerjamo kupno vrednost denarja dveh ali več dob ali krajev, se lahko pokaže razlika. N. pr. leta 1914. si moral plačati za 1 kg mesa 1 K 60 v, v mesecu aprilu leta 1921. moraš dati za isto množino mesa enake kvalitete do 40 K. Pravimo, meso se je od leta 1914. podražilo. Ako se človeške potrebščine vobče podraže, potem govorimo o draginji z ozirom na stanje v določeni prejšnji dobi.

Ako pa primerjamo kupno vrednost denarja v dveh ali več različnih krajih, se lahko pokaže krajevna razlika, krajevna draginja. Na primer v Vršcu plačaš za liter banatskega vina 20 K, v Ljubljani pa morda ob istem času za isto množino vina enake kakovosti 24 K. Če pa je v enem kraju večina človeških potrebščin dražja kakor v drugem, pravimo, da je v prvem kraju draginja, oziroma večja draginja, v primeri z drugim.

O draginji moremo tedaj govoriti, ako za določeno množino denarja dobimo ob določenem času ali na določenem kraju manj blaga kakor ob drugem času ali na drugem kraju. Draginja je torej istovetna z zmanjšano kupno močjo denarja, ta pa se izraža v zvišanih cenah potrebščin ali blaga. Iz tega sledi, da provzročajo draginjo predvsem ravno tiste narodnogospodarske činjenice, ki so merodajne za zvišanje blagovnih cen po načelih narodnogospodarske vede.

Kaj zvišuje cene?

Stvarni podlagi prodaje, oziroma kupa, sta na eni strani blago, na drugi denar. Jasno je, da vplivajo na cene izpremembe, ki se pojavljajo na eni ali na drugi strani, pri blagu ali pri denarju, ali pa pri obeh istočasno. Da na strani blaga nastopajoče izpremembe, n. pr. v višini ponudb ali povpraševanja po blagu, transportnih stroškov, delavskih plač, vplivajo na cene, to je najbližje, na kar obračamo pozornost, če iščemo vzroke zvišanju cen. Imeti pa je treba pred očmi, da tudi vrednost denarja ni stalen faktor. Kajti denar sam je tudi blago, in sicer tisto blago, ki je zaradi svojih posebnih lastnosti pripoznano v prometu kot splošno menjalno blago in ga v prometu vsakdo sprejema, ker je gotov, da more dobiti zanj drugo blago, katero potrebuje za neposrednjo rabo. Ker je denar (kovani) tudi blago (tvarina) in se porablja lahko tudi za druge namene (lišp, industrijsko uporabo), je tudi njegova vrednost, oziroma cena, izpremenljiva ter odvisna od splošnih produkcijskih pogojev in od povpraševanja, oziroma ponudb.

Raziskovaje vzroke se obrnemo torej najprvo k tistim gospodarstvenim dejstvom, ki se pojavljajo na strani blaga ali dober v zmislu zviševanja cen. V poštev pridejo dobra, ki so namenjena komsumu, to je neposrednji porabi ali rabi, ter produktivna dobra, to je taka, ki služijo kot sredstva za proizvajanje konsumnih dober. Stroški vseh dober so v nekem razmerju z zemljo, kapitalom in delom. Če preiščemo, pod katerimi pogoji vplivajo ti trije produkcijski faktorji na zviševanje cen, najdemo ključ za spoznanje draginjskega vprašanja.

Zemlja.

Velik del dober nam rodi naša zemlja. Njen donos je padel v primeri s predvojno dobo, sicer morda ne po vsej naši državi, gotovo pa v nekaterih pokrajinah. Vzroki temu pojavu so različni: mnogo delovnih sil so pobrale bolezni in vojska, številnim delavnim silam pa je zmanjšana njih delovna zmožnost; na padlih in pohabljenih je izgubila naša država na stotisoče najboljših delovnih moči. V zvezi z vojno je tudi izguba delovne živine, ki se je deloma porabila za prehrano vojaštva, deloma jo je pobral in odpeljal sovražnik, zlasti v Srbiji, deloma pa je poginila vsled bolezni in vojnih naporov. Ne more se torej še obdelati toliko zemlje in tako dobro kakor pred vojno, vsled česar je tudi manj pridelkov. Ta dejstva so provzročila, da so se dvignile cene pridelkom zemlje in živine, oziroma mesu. Seveda se ne da trditi, da so navedeni vzroki edini, ki vplivajo na cene proizvodov kmetijstva. Slaba letina n. pr. zvišuje draginjo, dobra letina pa jo zmanjšuje. Računati se more, da bodo ti vzroki draginje vsled naravnega prirastka človeških in živinskih delovnih moči sicer od leta do leta manj vplivni, vendar pa utegnejo trajati še nekaj let. Po situaciji kmetijske produkcije, ki jo je za mesec november leta 1920. objavil mednarodni kmetijskogospodarski odbor v Rimu, je bila svetovna produkcija žita vseh vrst v letu 1920. za 0·97% večja kakor l. 1919. (največji povišek kaže oves z 21%, potem ječmen z 8%). Produkcija sladkorne pese v državah, ki pridejo v prvi vrsti v poštev za produkcijo sladkorja, se je leta 1920. zvišala za 36% v primeri z letom 1919.

Pouk o goveji kugi.

Koristi naše države nam nalagajo, da se resno brigamo za gibanje **goveje kuge,** te strašne živalske bolezni, da pravočasno ukrenemo vse, kar je potrebno, in se ne strašimo ne truda ne stroškov, samo da se je obranimo. Vsakomur je treba poznati znake, s katerimi se pojavlja, da jo čim prej prijavi poklicanim oblastvom. Temu namenu naj služi ta pouk.

Izmed vseh živalskih kužnih bolezni je **goveja kuga** najnevarnejša in najstrašnejša. Ko se je kje zakotila, provzroča strašno moritev med govedjo ter prizanese le malokateremu govedu. Poleg tega napada ovce in koze, prasiče in bivole ter ugonobi mnogo teh živali. Kako strašno moritev lahko provzroči, kaže najbolje to, da je v XVIII. veku pomorila v srednji Evropi nad 200,000.000 goved. Leta 1897. je pomorila samo v Transvaalu blizu en milijon goved; pa tudi naše pokrajine so si jo dobro zapomnile, ko je v štiridesetih letih prošlega veka razsajala po njih ter pokosila silno število živali. Pri nas se je zatrla začetkom osemdesetih let prošlega veka, v Srbiji pa se je zadušila s strogimi odredbami leta 1882., ko se je zanesla iz Bosne v Prnjavor, okrožje podrinsko; v Bosni je minila leta 1883. ter se potem ni več pojavila.

Goveja kuga je kužna bolezen govedi, prehaja pa časih tudi na ovce in koze, bivole in prasiče.

Bolezen se navadno prenese na bolnih živalih in s predmeti, ki so okuženi z okužljivo kaljo (bakterijami) te bolezni. Tudi ozdravele živali lahko prenesejo bolezen v zdrave krajine. Ako pride zdravo govedo v dotiko z bolnim, zboli v 3 do 8 dneh tudi to. Prvi začetek bolezni je visoka telesna toplota, ki naglo naraste do 41·5° C. Žival še ne kaže mnogo bolezni, jé in prežvekuje; toda krave-mlekarice skoraj popolnoma izgube mleko ter se posuše v vimenu, in dostikrat se po tem najprej opazi bolezen. Malo časa potem, čez pol dne, redkeje pozneje, zboli žival vidno; naježi se ji dlaka ter izgubi svoj sijaj, govedo prencha jesti in prežvekovati, podrhtava in se trese po vsem telesu, glavo drži k tlom, oslabi in izgubi vso živahnost. Bolj poredkoma je govedo v tem prvem početku bolezni vznemirjeno; koplje z nogami in udarja z glavo ob jasli, časih pa se ponaša kakor besno. Toda ti znaki trajajo jako malo časa, poredkoma dalje nego pol dne; potem nastopi obča onemoglost in slabost. Že od daleč se lahko opazi, da je žival težko bolna; na paši se odloči od drugih živali, tožna stoji kje pri grmu ter se nerada giblje. V hlevu naslanja glavo na jasli, skrivi se v ledju (križu), koža na plečih, straneh in na lakotnicah pa se pogostoma stresa in podrhtava. Okoli gobca se navadno nabere mnogo pene, toda pena se ne vleče tako kakor pri slinavki. Tudi iz nosa začne cureti začetkom vodenasta, a pozneje temnosiva gnojna sluz (gnojno žlemanje), ki se nabira okoli nosnih odprtin (nosnic) in napravlja cele kraste. Iz oči kapljajo solze, a očesna belina pordeči. Bržkone čuti govedo srbečico v nosu in v glavi, ker pogostoma stresa z glavo, in tako se iz okuženih hlevov sliši rožljanje verig, po katerem se že od daleč

Somišljeniki, prispevajte po svojih močeh za tiskovni sklad „Kmetijskega lista“!

spoznajo okuženi hlevi. V nadaljnjem poteku bolezni prično živali stokati in ječati, hitro shirajo in upadejo ter postanejo mršave, dobe redke prolive (driske), ki v poznejši dobi strašno smrde ter so mnogokrat pomešani s krvjo. Zato se umaže govedo po repu in sklepih (skočnem zgibu) z gnojem, a naposled se zadnje črevo (ritnik) popolnoma odpre, tako da je mogoče globoko pregledati vneto sluznico (notranjo kožico) debelega zadnjega črevesa, a blato se izloča brez volje živali. Po gobcu se prikažejo takoj izpočetka bele, potem rjave in pepelnatosive ali rumene krastice, ki se izpuste najbolj na dlesni okoli zob, po gobcu, gornji čeljusti, na nebesu in spodnji strani jezika. Te krastice se pogostoma oderejo in na istem mestu nastanejo plitve, rdeče ranice (ugnide) z razjedenimi robovi.

Te krastice se izpuste tudi na sluznih kožicah notranje strani obraza, ki takisto odpadejo, se povesijo po notranji strani lica ter so videti kakor presekane, odrezane. Tudi po sečnih (scalnih) delih je mogoče opaziti podobne izpuščaje in ranice (ugnide), časih pa samo rdeče lise ali pege. Živali pogostoma kašljajo, in sicer z bolečinami, pa poizkušajo kašelj zadrževati in ustaviti, ali vedno se lahko opaža težko in naporno dihanje. Naposled žival oslabi in omedli, pade z zadnjim delom telesa in se ne more več vzdigniti; telesna toplota se zniža pod navadno mero in hitro nato nastopi smrt.

Vse te izpremembe se razvijejo v dveh, treh dneh in žival pogine tretji ali četrti dan. Malokdaj traja bolezen več dni in tedaj je mogoče, da živali tudi okrevajo.

Pri **ovcah in kozah** se pokažejo podobne bolezenske izpremembe, ali mnogo milejšega značaja in živali prebolevajo veliko laže. Prasiči kažejo pri tej bolezni samo izpremembe (krastice, ranice) po ustni votlini, ki so podobne izpremembam pri govedih. Bolezen traja 10 do 12 dni in mnogo prasičev pogine za njo. Odrasli prasiči jo navadno prebole.

Breje živali navadno izvržejo med boleznijo, posebno ako so že na koncu brejosti.

Bolezen se polagoma širi, **toda kjer se zakoti, uniči skoro vso goved.**

Da se goveja kuga zapreči, je treba vedno misliti na to, da se silno lahko prenese z blatom, s smrkljem in z dlako bolne živali. Mala slamica iz gnoja bolne živali, ki se prime obutve (čevljev i. dr.), dlaka, ki se prime obleke, travica, ki jo je bolna žival onesnažila, vse to lahko prenese bolezen v daljne kraje.

Prenesejo jo lahko tudi živali, ki se prosto gibljejo po okuženih hlevih, katerih pa se bolezen sama ne prime, tako n. pr. psi, kokoši, miši, podgane in druge.

Pogostoma jo prenašajo trgovci z živino, prekupci in drugi ljudje, ki imajo opravila pri živini.

Jasno je, kaj nam je storiti v takih primerih. Vsako, tudi najmanjšo sumnjo o goveji kugi je treba naznaniti pristojnemu oblastvu (županstvu i. dr.) in strogo se je pokoravati njega odredbam.

Glede **dolžnosti naznanila**, da je živinče obolelo ali poginilo za govejo kugo, veljajo določila § 12. zakona z dne 29. februarja 1880., drž. zak. št. 37, izpremenjenega z zakonom z dne 6. avgusta 1909., drž. zak. štev. 180, člen I.: **torej se morajo uporabljati določila §§ 17. in 18. občega zakona o živalskih kužnih boleznih z dne 6. avgusta 1909., drž. zak. št. 177.**

Kdo je dolžan naznaniti vsakatere v zakonu navedene kužne živalske bolezni oziroma sumljive obolelosti, o tem določa § 17. ravnokar navedenega zakona to-le:

Posestnik živali je dolžan občinskemu načelniku nemudoma naznaniti, da je izbruhnila živalska kužna **bolezen**, ki jo je treba naznaniti, oziroma da so se prikazali pojavi, kateri zbujajo po pouku, ki ga je izdalo poljedelsko ministrstvo, **sum** take kužne bolezni.

Enake dolžnosti so naložene tistemu, ki je, **nadomeščajoč posestnika**, na čelu gospodarstva in tistemu, ki ima kot **pastir** ali **ovčar** živali v varstvu ali ki mu je izročeno **nadziranje živali.**

Dolžnost, bolezen **nemudoma** naznaniti in živali imeti ločene od krajev, kjer je nevarnost okužitve za druge živali, nastane tudi tedaj, kadar oboli med živino kakega dvorca ali črede **v 8 dneh druga žival** z enakimi prikazi notranje bolezni.

Dolžnost, bolezen nemudoma naznaniti, imajo tudi **živinozdravniki, ogledniki živine, mesa in konjači.**

Prav tako je **vsakdo**, ki prihaja po svojem samostojnem poklicu pogostoma v dotiko s tujo živino, dolžan nemudoma podati naznanilo, čim opazi, da je med vrstami živali, ki spadajo v področje njegovega poklica, izbruhnila živalska kužna bolezen, ki jo je treba naznaniti, ali čim opazi pojave, **ki zbujajo sum take bolezni.**

Sicer je še **orožništvo** poklicano in **vsakdo**, ki je zvedel za take bolezni, ima pravico podati naznanilo.

„Ekonom.“

V 8. številki «Kmetijskega lista» z dne 24. februarja t. l. smo objavili, da se delniška družba «Ekonom» preosnuje. Ustanovi se namreč «Ekonom», osrednja gospodarska zadruga, in sicer iz teh-le razlogov:

1.) Delniška družba ima kapitalističen značaj. Če ima lastnega kapitala premalo, si mora pomagati z bančnimi izposojili. Ker je bilo pri delniški družbi «Ekonomu» premalo vplačanih delnic, zato družba ni mogla delati z lastnim kapitalom, vsled česar si je morala pomagati z bančnimi izposojili, ki pa so bila tako draga, da ji je bilo nemogoče vzdrževati konkurenco drugih kapitalističnih podjetij.

2.) Zadruga je popolno nasprotje delniške družbe. Ker je njen značaj socialen, zato podpira država zadružništvo vsestransko. Zadruge plačujejo manj davkov, pri carini imajo velike olajšave, dobivajo državno podporo in tudi državna posojila po zelo nizki obrestni meri. Dalje je pri zadrugi dana možnost vsakomur, da pristopi z nizkim deležem in pride tako do ugodnosti, ki mu jih zadruga nudi. Deleži so nizki in vsak zadružnik jamči z nekajkratnim zneskom deležev. Če ima zadruga premalo kapitala na vplačanih deležih, si lahko pomaga z jamstvom na ta način, da si najame na jamstvo zadružno posojilo, ki je za več kot polovico cenejše od bančnega izposojila.

Ako vpoštevamo te okoliščine, nam mora biti jasno, da je za kmetske razmere edino umestna in uspešna samopomoč zadružnim pótem. Zaradi tega se je preosnoval «Ekonom» v zadrugo.

Delež pri zadrugi «Ekonomu» znaša 200 kron, pristopnina 10 kron; poleg tega pa jamči vsak član še s trikratnim zneskom deleža, kar nikakor ni veliko, če pomislimo, da je danes 200 kron nekako toliko, kolikor je bilo pred vojno 15 K. Vendar pa je dana s tem jamstvom možnost, da bo mogel «Ekonom» delati z lastnim kreditom, oziroma s cenimi zadružnimi izposojili.

Z ozirom na veliko važnost gospodarske samopomoči, ki edina nam nudi možnost, da se otresemo velekapitalističnega izkoriščanja, pozivljemo vse delničarje «Ekonoma», naj pristopijo sedaj k zadrugi «Ekonomu». V to svrho je treba podpisati samo pristopnico; za pristopnino pa se bodo porabile dosedanje obresti delnic: če bo kaj ostalo, pa se bo vpisalo na račun prihodnjih obresti, ker se bodo deleži tudi obrestovali. Pristopnice smo poslali vsem našim okrajnim organizacijam, pri katerih jih lahko vsakdo podpiše, pa naj je bil delničar «Ekonoma» ali ne.

Kdor želi pristopiti, pa ne dobi pristopnice, da bi jo podpisal, naj se obrne na spodnji naslov, da se mu pošlje pristopnica, in, če ni delničar, tudi položnica za vplačilo deleža in pristopnine.

«Ekonom»,
osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, r. z. z o. z.
(Sodna ulica št. 3.)

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Občni zbor «Zadružne zveze») je bil dne 19. t. m. v Ljubljani. V upravnem letu 1920. je prenehalo 7 mlekarskih in živinorejskih zadrug, dve lesni zadrugi pa sta se na novo ustanovili. Denarne zadruge zveze so nabrale nad 162 milijonov kron glavnice. «Zadružna zveza» je štela ob koncu leta 1920. 537 zadrug. Stanje deležev je znašalo 365.200 kron, celokupni promet leta 1920. pa 462,700.789 kron.

(Razglas glede poslov ribarskega okrajnega odbora.) Z razglasom z dne 11. decembra 1918. je odredilo poverjeništvo za kmetijstvo, da so v zmislu § 30. ribarskega zakona za Kranjsko posli ribarskega okrajnega odbora začasno prešli na «Kmetijsko družbo za Slovenijo». Ta sedaj predlaga, naj se razreši teh poslov. Zato namerja poverjeništvo za kmetijstvo v zmislu § 30. ribarskega zakona za Kranjsko poveriti te posle, kolikor se tičejo vodovja na ozemlju bivše Kranjske, in do novo definitivne ureditve po novem ribarskem zakonu odboru novoustanovljenega «Slovenskega ribarskega društva» v Ljubljani, ki se je že izrekel, da jih je pripravljen prevzeti. Poverjeništvo za kmetijstvo odreja torej pismeno glasovanje o tem vprašanju, kakor to določa zgoraj navedeni paragraf. Za glasovanje upravičeni so vsi oni, ki so po § 22. ribarskega zakona dolžni plačevati revirne takse. Vsakemu samosvojemu, oziroma zakupnemu okraju pristoji en glas; torej ima vsak plačevalec okrajne takse toliko glasov, kolikor ima samosvojih, oziroma zakupnih okrajev. Glasovnice prejmejo upravičenci po okrajnih političnih oblastvih. Glasovnice naj se primerno izpolnijo, podpišejo ter do dne 31. maja t. l. neposredno pošljejo poverjeništvu za kmetijstvo. Na ovitek (kuverto) je treba zapisati: «Glasovnica radi poslov ribarskega okrajnega odbora». Skrutinij, na katerega se vabijo upravičenci, bo dne 2. junija t. l. pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani, Poljanska cesta št. 28 (Marijanišče), v knjižnični dvorani (I. nadstropje).

(Uspehi naših konjerejcev.) Pri dirkah v Teznu pri Mariboru, ki so se vršile o Binkoštih, so dosegli slovenski konjerejci lepe uspehe. Znani dirkač Filipič iz Stare vasi je dobil s svojo kobilo «Pino» prvo častno darilo v ljutomerski dirki in naslednji dan obe prvi darili. Posestnik Bunderl je dobil pri dvovprežni dirki prvo darilo in za njim je zaostal celo grof Janković, ki slovi po svojih dirkačih. Dalje so dobili darila še: Slavič iz Ključarevcev, A. Slavič iz Banovcev in Anton Slavič iz Grapa.

(Paša živine v gozdih.) Časopisje je prineslo pred kratkim za gozdne posestnike vznemirljivo vest, da bo vsled odredbe ministrstva za gozde in rudnike paša v gozdih, ne oziraje se na lastnika, prosta. Od merodajne strani se nam poroča, da za Slovenijo take odredbe ne bo.

(Za naše ribolovstvo.) Ker se nekateri brezvestni špekulanti trudijo na vse pretege, da bi prišlo ribolovstvo v njih roke, je odšla k ministrskemu predsedniku Pašiću deputacija ribičev, ki je odločno zahtevala varovanje ribiških interesov.

(Novo stanovansko naredbo) za pečanske kraje je podpisal regent.

(Ležarina) za blago v železniških in carinskih skladiščih se zviša dnevno za en dinar, oziroma za pol dinarja, pri 100 kilogramih.

(Izvoz tobaka iz Jugoslavije) je zasebnikom dovoljen v ročni prtljagi v teži do 2 kg, in sicer carine prosto in brez zavarovanja valute.

(Monopol na sol.) Na seji monopolske uprave je bilo sklenjeno predlagati finančnemu ministru, naj se razširi produkcijski in uvozni monopol soli na vso državo. Monopol soli naj si gospodje prihranijo, ker že itak vse trpi vsled nezmožnosti monopolne uprave.

(Vinski trg.) Na Dolenjskem je trta dobro prezimila in tudi prestala zadnji sneg in zadnje deževje. V mariborskem okrožju obeta trta dobro. Delo v vinogradih je končano. Silno pa trpi vse vsled pomanjkanja delavcev. V Vojvodini se je prodalo šele 60 odstotkov lanskega pridelka. Dasi se prodaja vino primeroma ceno, je vendar predrago za glavnega odjemalca — Avstrijo, in sicer zaradi valute. Vinska kriza je v Evropi splošna, posebno občutna pa v Italiji, Nemčiji in Jugoslaviji.

(Letošnja letina) kaže dobro. Posetve stoje prav ugodno, zlasti v Vojvodini. Sadna letina obeta vkljub spomladanski nizki temperaturi bogat pridelek.

(Stanje naše Narodne banke.) Kovinska podlaga 438 milijonov dinarjev, posojila 217, terjatve napram državi 3714, vrednost državnih domen 2138, bankovcev v prometu za 3665 in razne obveze 716 milijonov dinarjev.

(Bankovci po eno krono, dve kroni in deset kron) se zamenjujejo samo še do dne 4. junija. Pazite, da ne zamudite tega roka!

(Dohodki državne trošarine,) ki so bili za enajst mesecev proračunjeni s 124,120.819 dinarji, znašajo za ta čas 149,711.385 dinarjev. Dosežen je torej presežek 25,591.465 dinarjev.

(Komisija za prevzem živine,) ki jo dobi naša država kot vojno odškodnino od Nemčije, je že odpotovala v Nemčijo. Naše poljedelsko ministrstvo je odredilo vse potrebno, da bo po poti preskrbljeno za prehrano živne.

(Komisija za prevzemanje bolgarske živine) je sprejela dne 14. t. m. v Zaječaru od Bolgarske na račun vojne odškodnine 1500 ovac. Ovce se bodo na javni dražbi prodale, izkupiček pa se bo razdelil med tiste, ki so prišli ob preskrbljeno z prehrano živine.

(Državna svila.) V Novem Sadu in v Pančevu razpolagajo državne svilarne s 13.000 kg izdelane svile.

(Velik moderen hotel) nameravajo zgraditi v Beogradu. Hotel bi imel okoli 150 sob.

(Veliko celulozno tvornico) osnujejo v Krapini na Hrvatskem. Osnovni kapital bo znašal 100 milijonov kron.

(Srpska banka) je zvišala svojo glavnico od 60 na 90 milijonov kron.

(Italijanski izvoz vin.) Po uradni statistiki je izvozila Italija leta 1909. 1,588.000 hl za 44,556.000 lir; l. 1910. 2,033.000 hl za 86,481.000 lir; l. 1914. 2,044.860 hl za 76,523.000 lir in leta 1918. 2,779.900 hl za 285,703.000 lir. Povprečno je izvozila Italija torej na leto 1,450.260 hl vina za povprečno ceno 64·06 lir za hektoliter. Pred vojno je producirala Italija okrog 3 milijone hl vina več, kakor ga je potrebovala.

(Delavske razmere v Švici.) Le-te se niso prav nič izboljšale. Še vedno vlada brezposelnost, ki se je celo v zadnjem času nekoliko pomnožila. V splošnem pride na 100 prostih mest 272·3 nezaposlencev, dočim je znašalo to število prej samo 253·6. Torej le ne v Švico, kjer ni dela!

(Znižanje delavskih plač v Ameriki.) Železniški svet Zedinjenih držav ameriških je znižal mezde pomožnim delavcem. Odredba, ki stopi v veljavo dne 1. junija, bo zadela približno milijon delavcev.

Obrtnik.

Zadnji poizkus.

G. Rozman župan novomeški.

Kakor razbita vojaška četa na bojnem polju, tako so se zbirali k zadnji seji novomeškega občinskega odbora od uradniške skupine izvoljeni občinski odborniki, da bi zadali poslednji udarec novomeškim meščanom, in sicer z izvolitvijo župana iz svoje srede. Samozavestno so šli v boj. Saj so bili v njih vrstah združeni demokrati, klerikalci, narodni socialisti, socialni demokrati in komunisti. In pod zavestjo te silne strankarske sloge so nastopili dne 20. maja samozavestno, računajoč, da jim je zmaga zagotovljena.

Toda prišlo je drugače. Prvi naskok se je vsled enakega števila glasov obeh strank ponesrečil. Tudi njih namera, da bi si pomagali s pridobitvijo pristaša iz meščanske skupine, se ni posrečila, ker ni bilo med meščani moža, ki bi jim hotel za ceno županske časti tlačaniti v škodo meščanov.

Po prvem izidu glasovanja se je moral naskok ponoviti. Ker je izjavil odločen član meščanske skupine, da ne sprejme od uradnikov mu poznanega županskega mesta, se je odgodilo glasovanje, da se vsled tega uradniška skupina na novo posvetuje.

Pri zaprtih vratih se je nato generalni štab uradnikov posvetoval tričetrt ure, ne da bi mogel priti do zaključka. Dolgotrajno zborovanje in očividna želja nekaterih, da bi za vsako ceno povečali nepotrebno nasprotje med uradništvom in med meščanstvom, sta morala končno izzvati v vseh razsodnih ljudeh burjo nejevolje. Ni noben slučaj, da je zato ravno **profesor Seidl**, ki ga poznamo kot vzglednega rodoljuba in slovečega znanstvenika in ki ima pač zmisel za skupne interese mesta in ne za nezdravo klikarstvo, zapustil uradniške vrste in glasoval z meščani. Naše zadoščenje je v tem, da je ravno najodličnejši zastopnik uradništva ponudil prvi roko za skupno delo meščanov in uradnikov v blagor mesta, kakor je to v interesu obeh slojev.

S tem pa je bila tudi zagotovljena izvolitev župana.

S 13 glasovi je bil nato izvoljen **za župana dolenjske metropole** njen bivši zaslužni glavar, g. **Karol Rozman.** Za prvega svetovalca je bil izvoljen naš pristaš, tovariš **Josip Košir**, za drugega demokrat g. **Adolf Pauser**, za tretjega g. **profesor Seidl** in za četrtega naš odlični somišljenik, tovariš **Filip Ogrič.** V manjšini pa so ostali kandidati razbitega uradniškega bloka, ki je bil vsled svojega samozavestnega nastopa dvojno blamiran.

Novomeški davkoplačevalci morajo biti hvaležni usodi, ki ni dopustila, da bi bili prodani na milost uradniški skupini, ki je hotela naložiti meščanom najtežja davčna bremena.

Uradniška skupina pa si naj zapiše v svoj album dan 20. maja 1921. kot dan svojega največjega poraza, ki je vsled nezmožnosti nekaterih voditeljev doletel vse uradništvo.

Prav posebno nas veseli, ker pomeni novomeška volitev lepo zmago naše stranke. Priznati moramo tudi, da je to uspeh delavne «Obrtne organizacije» in njenih marljivih voditeljev. Čast jim!

Pozdravljamo obenem tudi novega g. župana in nove gg. občinske svetovalce, ki bodo gotovo skrbeli za to, da bosta Novo mesto in obrtniški stan uspevala tako, kakor je to potrebno. Upamo pa tudi, da bo z njih pomočjo končano nepotrebno nasprotje med uradništvom in meščanstvom, saj kliče interes za mesto oba k skupnemu delu.

Obrtniške vesti.

(Shod obrtnikov iz Zgornje Šiške in njene okolice) se je ob dobri udeležbi vršil v nedeljo dne 22. t. m. v Kavčičevi gostilni v Kosezah. Shod je otvoril tovariš I. Černe iz Zgornje Šiške kot predsednik pripravljalnega odbora «Obrtniškega društva za Zgornjo Šiško in okolico». Glavna točka dnevnega reda je bila ustanovitev imenovanega društva. Ker daljna okolica ni bila polnoštevilno zastopana, je bil na ljubo zunanjim obrtnikom ustanovni občni zbor odgoden na sredo meseca junija. Shod bo sklican takrat v gostilno «pri Žibertu» na Trati. Nato je pojasnil pomen ustanovitve «Obrtniškega društva» tovariš F. Ogrič iz Novega mesta. Po obširnem razgovoru, danih pojasnilih in sprejetju novih članov, se je dobro obiskani shod ob splošnem zadovoljstvu in navdušenju zaključil. Živeli zavedni obrtniki!

Trgovina z železnino
Erjavec & Turk
„pri zlati lopati“
v LJUBLJANI, Valvazorjev trg št. 7
nasproti križanske cerkve (prej Hammerschmidt-Mühleisen).
Zaloga cementa in karbida.

Naznanilo.
Koncesionirana potovalna pisarna IVAN KRAKER v Ljubljani se je preselila iz Gosposvetske ceste št. 13 (Kolizej) v
Kolodvorsko ulico št. 41
blizu glavnega kolodvora.
Najkrajše linije Havre, Cherbourg in Antwerpen v Ameriko.

Kapital: K 20,000.000 SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA Rezerve okrog K 6,000.000
INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1
IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE - - - - - - - NAJKULANTNEJE - - - - - - -
DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA

Književnost.

Za poletno sezono naročite takoj novo nam došlo knjigo: Jirasek: **„Filozofska historija“**, ki je izšla kot prva hrvatska jubilejna izdaja! Po povzetju 30 K jo pošilja J. Herejk, tajnik Češko-Jugoslovenske knjižarne, Zagreb, Hatzova ulica 15.

Najboljši historični roman češkoslovaškega naroda.

Žepne, stenske, nihalne, kuhinjske ure, budiljke, zlatnino in srebrnino

kupite najceneje pri trvdki

Ivan Pakiž

v Ljubljani, Stari trg št. 20.

Dospele so staroznane, naravnosive

ZEILINGERJEVE KOSE

(petnajstarce)

Kmetovalci, pozor!

v kranjskih, kočevskih in hrvaških oblikah ter druga vsakovrstna železnina. Trgovcem se dovoljuje poseben popust

Za cenjena naročila se priporoča tvrdka

Zalta & Zilič,

trgovina železnine v LJUBLJANI, Gosposvetska cesta št. 10.

Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 16

se priporoča za naročila vizitk, trgovskih pisem in kuvert ter vseh vrst tiskovin.

Za pomlad in poletje

priporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tiskanino v najnovejših vzorcih in bogati izberi, dalje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste rute za na glavo itd. Opozarjamo tudi na - - - - raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah. - - - -

A. & E. Skaberne

veletrgovina z manufakturnim blagom

v Ljubljani, Mestni trg št. 10.

Družba „IMPEX“

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10

kupuje vsakovrstno klavno živino in prasiče po najvišji ceni.

Suchý & Gabrovšek

Tehnično-elektroinštalacijsko podjetje

Inštalacija kompletnih električnih central, mehanična delavnica in prodaja vsega električnega materijala

KRANJ

Zaradi smrti gospodarja se proda popolnoma nov

umetni valjčni mlin.

Mlin se nahaja v bližini Ljubljane na stalni vodi «Bistrici» in je oddaljen 2 km od postaje Domžal. — Vse potrebno se zve pri FRANU RAVNIKARJU v LJUBLJANI, Linhartova ulica št. 25.

Trgovina in zaloga: **Aleksandrova cesta št. 13.**

Ivan Kravos
MARIBOR

Sedlarska delavnica: **Koroška cesta št. 17.**

Zaloga konjskih oprem za lahke in težke vožnje kakor tudi razne potrebščine za konje, navadni beli ter najfinejši bičevniki za kočije. Obnošene opreme in sedla na izbero. Kovčegi in torbice za potovanje. Vrvarsko blago. **Gonilni** jerment v vsaki širini za mline, žage itd.

Na debelo in na drobno. **Postrežba točna in solidna.**

Podplati. **Usnje** **Kroglni.**

vseh vrst, spodnje in zgornje, kože, od navadnih do najfinejših, kakor tudi vse druge čevljarske potrebščine nudi po najnižjih dnevnih cenah

ANTON MARKUN,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 41.

Velika zaloga gumijevih trakov za cepljenje trt.

Po najnižjih dnevnih cenah jih nudi na drobno in na debelo

M. Kuštrin v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20, telefon št. 470.

Podružnica v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 9.

Za trgovce poseben popust.

Kombiniran kosilni stroj
firme Mc. Cormick

se proda ali pa zamenja za lahek moderni sejalni stroj s 13, 14 ali 15 sejalnimi vrstami.

Stroj sestoji: 1.) Iz rezila z redkimi, 5" (angleškimi čevlji) dolgimi zobci razne širine, za kositev visoke trave (pripravno tudi za žetev). 2.) Iz enako izdelanega drugega rezila, 4½" dolgega, za kositev nizke trave. Vsako rezilo ima dve kosi in brusilno napravo. Stroj je dobro ohranjen, ker je bil do sedaj malo rabljen.

Več pove **ŠTEVAN KUHAR** v **Markišavcih**, Murska Sobota, Prekmurje.

Pozor! Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov za suknje, igel, modnega blaga, finih žlic, toaletnih in čevljarskih potrebščin in orodja.

Na debelo in na drobno.

Za obilen obisk se priporoča tvrdka

Josip Petelinc

tovarniška zaloga šivalnih strojev v LJUBLJANI, Sv. Petra nasip št. 7.

Najboljši in najcenejši razmnoževalni aparat.

The Rex Co., Ljubljana, Gradišče 10.

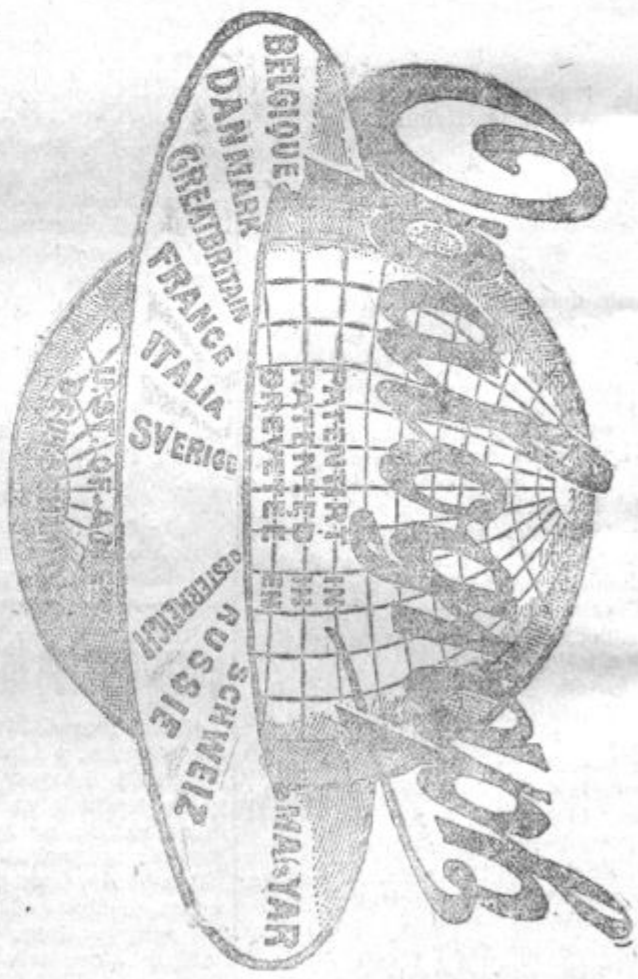

Prvovrstna

Es-ka kolesa

Najfinejše predvojno kvalitetno blago.

J. GOREC

LJUBLJANA

Gosposvetska cesta 14.

Menjalnica
Slovenske eskomptne banke

Telefon int. št. 3 **Ljubljana** Telefon int. št. 3

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah, sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po najugodnejših pogojih; ima poseben borzni oddelek.

Ustanovljena 1864. **Hranilnica mestne občine Celje.** Ustanovljena 1864.

Pupilarnovarni zavod. **V lastni palači pri kolodvoru** (prej Sparkasse der Stadtgemeinde Cilli). Telefon štev. 35.

Stanje hranilnih vlog K 22,000.000. **Vrednost rezervnega zaklada K 8,000.000.**

Hranilne vloge, ki se sprejemajo od vsakogar, uživajo najpopolnejšo varnost in ugodno obrestovanje. Poštne položnice strankam brezplačno na razpolago. Rentnino plačuje zavod iz svojega.

Sprejema tudi v varno shrambo od strank in sodišč razne vrednostne papirje, vložne knjižice itd. Daje v najem predale v svojih safeblagajnah, tako da obdrži ključ stranka sama.

Oskrbuje svojim vložnikom prodajo in nakup vseh vrst vrednostnih papirjev itd. Izvršuje za nje tudi inkaso in druga denarna opravila najkulantneje. Izplačila v inozemstvu izredno ugodno in promptno.

Posojila vseh vrst pod najugodnejšimi pogoji. Brezplačna **pojasnila** in strokovnjaški nasveti v vseh denarnih vprašanjih.

Urednik: Jakob Kušar. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.